

TEM_{es}
EStadístics

Núm. 1

Les
dones
a la
ciutat
de
València

AJUNTAMENT DE VALENCIA
OFICINA D'ESTADÍSTICA

En l'evolució de l'estructura de la població durant els últims 25 anys a la ciutat, ha tingut lloc un canvi significatiu, que resumiríem en una disminució de la base de la piràmide de població i en una ampliació de la cúspide.

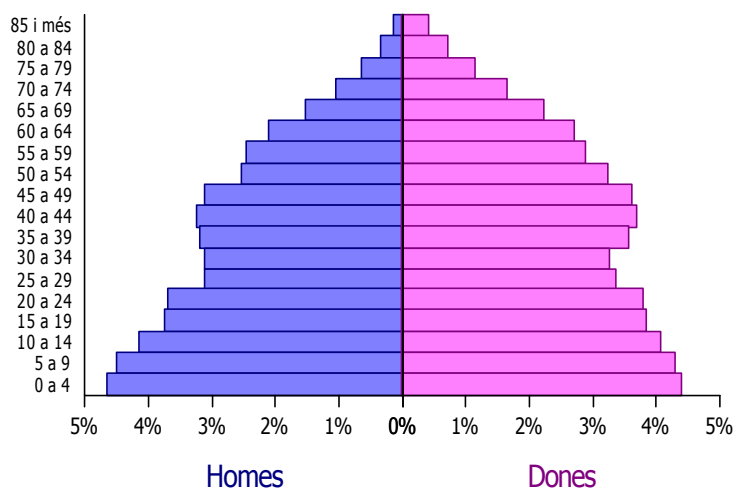
Si al 1970 el grup d'edat més ample eren els xiquets de 0 a 4 anys, al 1981 eren els de 5 a 9 anys i al 1996 eren els joves de 20 a 24 anys.

Per tant, s'hi ha produït un envelliment important de la població.

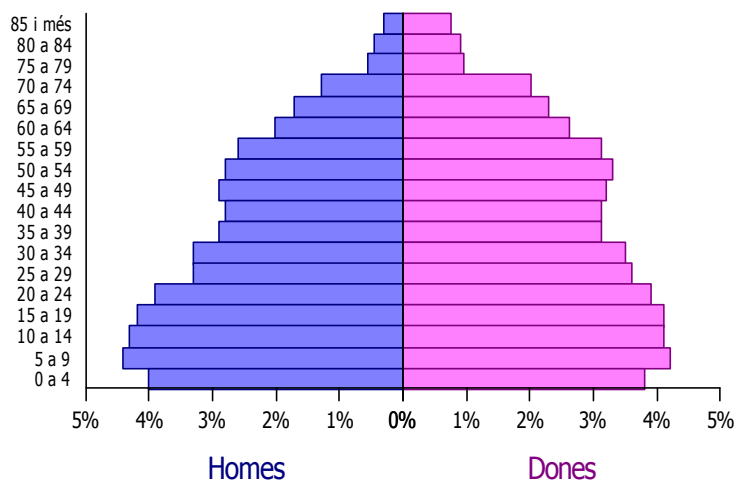
En eixe procés les dones adultes i majors han guanyat espai relatiu al conjunt de la població.

Estructura d'edat i sexe.

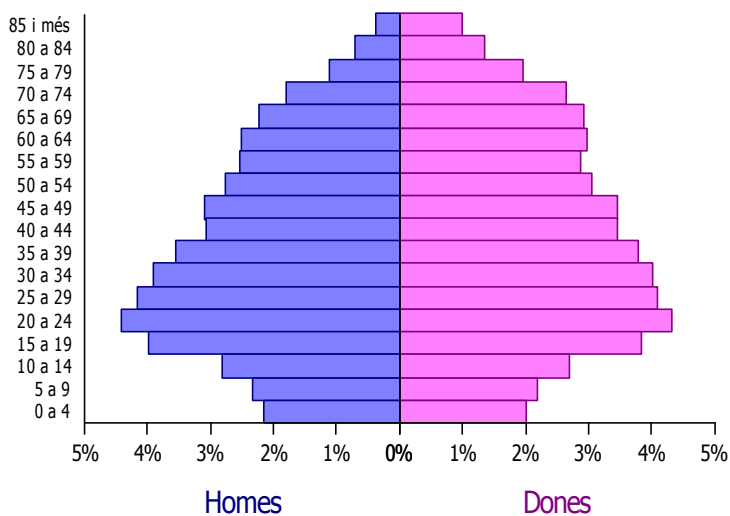
1970

1981

1996

Font: Censos i Padrons Municipals

DEMOGRAFIA

Des de 1981 la població està bàsicament estabilitzada; els increments importants de població de les anteriors dècades, producte de la immigració als anys 50, 60 i 70, deixen de produir-se.

El percentatge de dones sobre el total de població s'ha mantingut constant al llarg de tot el període. Però, la distribució per edats al 1996 és ben distinta que a la del any 1970.

Les dones menors de 16 anys, que al 1970 eren més del 25%, una de cada quatre, al 1996 són el 14,4%, i en sentit contrari, les majors de 65 anys passen de l'11,6% al 18,7%.

El conjunt de les dones residents a la ciutat ha envellit substancialment i conseqüentment les necessitats d'estes han evolucionat : del total de persones majors de 65 anys, per cada 100 homes hi ha 157 dones.

Feminització de la població. Evolució. Feminización de la población. Evolución.

	Total	Dones
1.970	647.942	52,7 %
1.981	744.748	52,3 %
1.986	729.419	52,3 %
1.991	752.909	52,3 %
1.996	746.683	52,5 %

Font: Censos i Padrons d'habitants

Dones segons edat. Evolució. Mujeres según edad. Evolución.

	<16	16-64	65 i més
1.970	87.551	214.576	39.505
1.981	95.858	242.434	51.648
1.986	82.180	243.689	55.907
1.991	71.268	258.088	64.640
1.996	56.296	262.167	73.270

Font: Censos i Padrons d'habitants

Taxa de feminització per districtes. 1996.

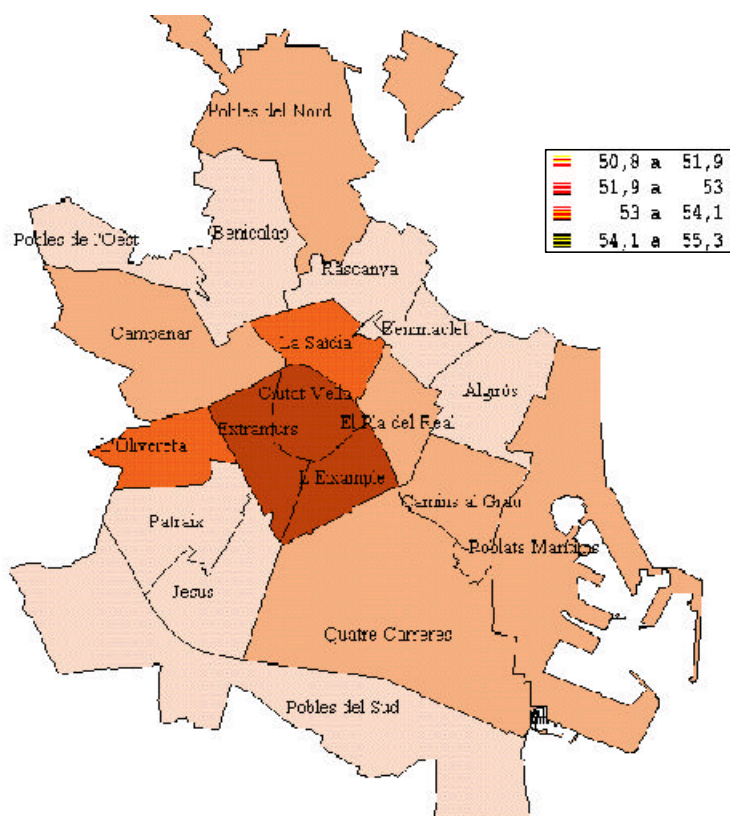
Tasa de feminización por distritos. 1996.

	%		%
Ciutat Vella	54,8	Poblats Marítims	52,1
L'Eixample	55,2	Camins Al Grau	52,3
Extramurs	54,9	Algirós	51,7
Campanar	52,0	Benimaclet	51,7
La Saïdia	53,3	Rascanya	51,2
El Pla del Real	53,0	Benicalap	50,8
L'Olivereta	53,1	Pobles del Nord	52,3
Patraix	51,6	Pobles de l'Oest	51,5
Jesús	51,6	Pobles del Sud	50,9
Quatre Carreres	51,9	Total	52,5

Font: Padró Municipal d'Habitants 1.996

La feminització de la població és més acusada al centre històric de la ciutat. Els tres districtes centrals, Ciutat Vella, L'Eixample i Extramurs, presenten un percentatge de dones prou més alt.

Al conjunt de la ciutat el percentatge de dones és el 52,5 % de la població, és més alt que a la Comunitat Valenciana, que és un 51,1 %; però, està per davall del percentatge de les altres dos grans ciutats de l'Estat, el de Madrid 53,3% i el de Barcelona 53,2%.

Dones segons edat per districte. 1996. Mujeres según edad por distrito. 1996.

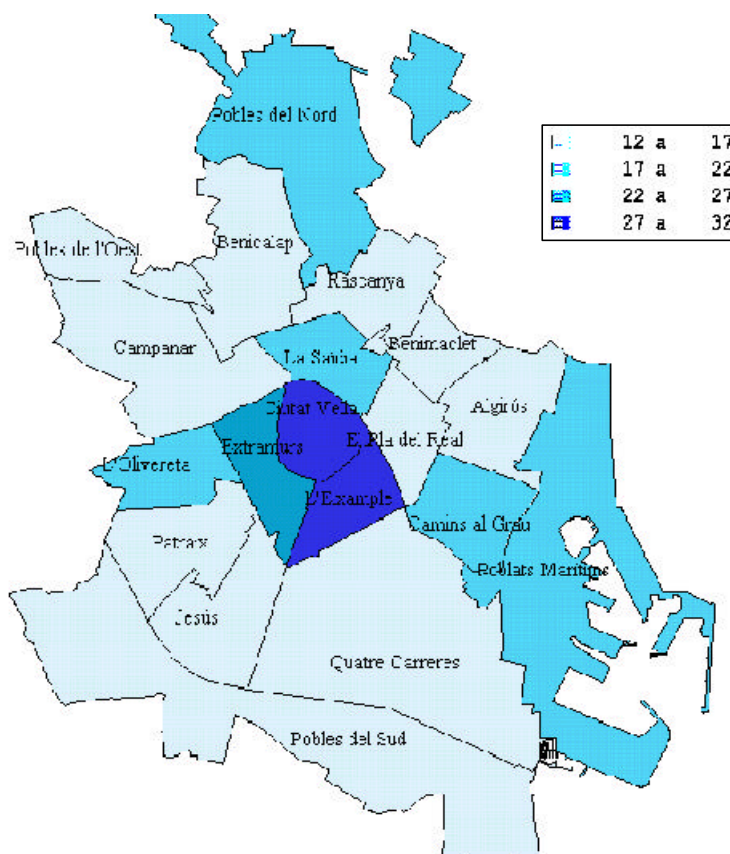
	% > 65 anys		% > 65 anys
Ciutat Vella	31,0	Poblats Marítims	20,2
L'Eixample	29,2	Camins Al Grau	17,5
Extramurs	26,6	Algirós	13,4
Campanar	14,3	Benimaclet	14,0
La Saïdia	20,4	Rascanya	15,4
El Pla del Real	16,2	Benicalap	13,9
L'Olivereta	21,9	Pobles del Nord	21,0
Patraix	13,6	Pobles de l'Oest	15,4
Jesús	15,8	Pobles del Sud	16,7
Quatre Carreres	16,9	Total	18,7

Font: Padró Municipal d'Habitants 1.996

L'increment del percentatge de majors no ha estat homogeni pel que fa al conjunt de la ciutat. Els districtes del centre són els més envellits. A Ciutat Vella quasi un terç de les dones són majors de 65 anys, a L'Eixample són vora el 30%.

A altres cinc districtes, Extramurs, La Saïdia, L'Olivereta, Poblats Marítims i Pobles del Nord, les dones majors són més del 20% del total. En sentit contrari els districtes més joves serien Campanar, Patraix, Algirós, Benimaclet i Benicalap, tots cinc, per davall del 15%.

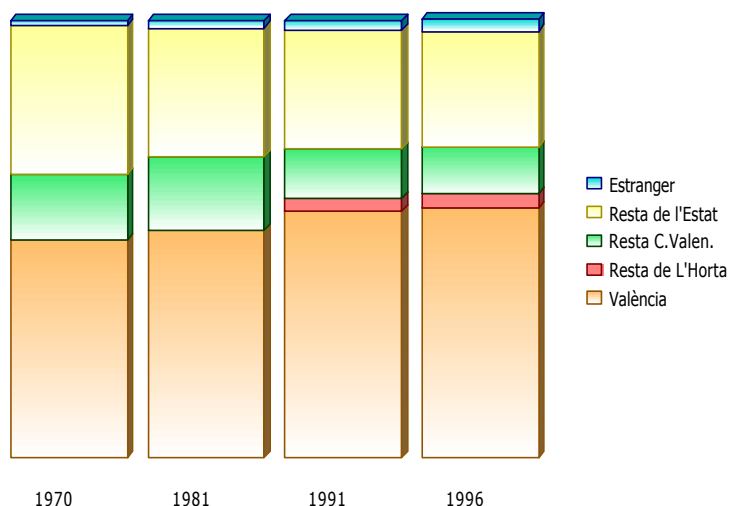
Per al total de la ciutat les dones amb 65 i més anys són el 18,7% del total, per tant, una proporció prou més baixa que a Madrid 20,7%, i a Barcelona 23,9%.

Dones segons lloc de naixement

Des de 1970 la proporció de dones nascudes fora de la ciutat residents a València ha descendit i ha passat de quasi el 50% al 42,9%.

El col·lectiu que ha perdut més pes específic són les dones nascudes a la resta de l'Estat. Mentrestant les dones nascudes a l'estranger, que són un grup molt reduït, han crescut en estos últims anys.

Dones segons lloc de naixement.
Mujeres según lugar de nacimiento.

	1.970	1.981	1.991	1.996
València	49,6	52,0	56,2	57,1
Resta L'Horta	15,1	16,9	3,0	3,1
Resta C.Valenciana			11,3	10,8
Resta de l'Estat	34,0	29,3	27,3	26,5
Estranger	1,3	1,8	2,2	2,6

Font: Censos i Padrons Municipals d'Habitants

DEMOGRAFIA

Si es compara amb la població masculina de la ciutat, el percentatge d'homes nascuts fora de la ciutat és més baix, 38,6%, davant el 42,9% de les dones.

En la distribució per edats són les dones majors de 40 anys, i més encara, les de 70 i més anys, les que presenten una major proporció de nascudes fora de la ciutat, que arriba al 67% en este últim grup de dones. Són les dones arribades a València, com a immigrants, a partir dels anys 50 i fins als 70. D'eixe grup el col·lectiu més important són les nascudes fora de la Comunitat Valenciana.

Quant a les dones nascudes a l'estranger, la seua distribució per edats és ben diferent, dins del grup de 16 a 39 anys són prou més significatives, un 4% del total.

Població segons lloc de naixement. 1996. Población según lugar de nacimiento. 1996.

	Dones	Homes
València	57,1 %	61,4 %
Reste L'Horta	3,1 %	3,0 %
Reste C.Valenciana	10,8 %	9,2 %
Reste de l'Estat	26,5 %	23,6 %
Estranger	2,6 %	2,7 %
Total	100,0 %	100,0 %

Font: Padró Municipal d'Habitants 1.996

Dones segons edat i lloc de naixement. 1996. Mujeres según edad y lugar de nacimiento. 1996.

	< 16	16-39	40-69	70 i més
València	92,4	68,3	39,9	33,4
Reste L'Horta	0,6	3,3	3,7	3,3
Reste C.Valenciana	1,5	6,6	15,3	20,7
Reste de l'Estat	4,2	17,8	39,0	41,2
Estranger	1,3	4,0	2,0	1,3
Total	100,0	100,0	100,0	100,0

Nota: Dades en percentatge

Font: Padró Municipal d'Habitants 1.996

Població estrangera. Evolució. Población extranjera. Evolución.

	1.981	1.991	1.996
Total	3.754	5.363	6.821
‰	5,0	7,0	9,0
Dones	2.011	2.642	3.255
‰	5,2	6,7	8,3

Font: Censos i Padrons d'Habitants

Dins el grup dels residents a la ciutat la població de nacionalitat estrangera és poc nombrosa. Als últims anys ha experimentat un lleuger increment, però, no arriba a l'1 ‰; respecte a les dones esta proporció és encara una poc més reduïda.

Segons continent, són les dones de nacionalitat d'algun país europeu, 39,5%, les més nombroses, seguides de les nacionals d'Amèrica del Sud amb un 23,5% del total.

Dones estrangeres per continent. 1996. Mujeres extranjeras por continente. 1996.

	Dones	%
Unió Europea	1.120	34,4
Resta d'Europa	168	5,1
Àfrica	428	13,1
Amèrica del Nord	159	4,9
Amèrica Central.	227	7,0
Amèrica del Sud	766	23,5
Àsia	382	11,7
Oceania	5	0,2
Total	3.255	100,0

Font: Padró Municipal d'Habitants 1.996

A partir dels anys 80 el saldo migratori és negatiu, als 15 anys reflectits a la taula ha segut de -22.912 persones.

El nombre absolut de moviments migratoris al període no és semblant al d'anys precedents; avui la força centrífuga, o el conjunt de factors que porten a l'expulsió de població, és major que els elements d'atracció cap a la ciutat.

Anualment per cada 1.000 habitants tenim 14 immigrants i 17 emigrants; a Madrid són 14 i 22, respectivament, i a Barcelona 13 i 21; per tant, segons el moviment migratori registrat, estes tenen una pèrdua de població proporcionalment major.

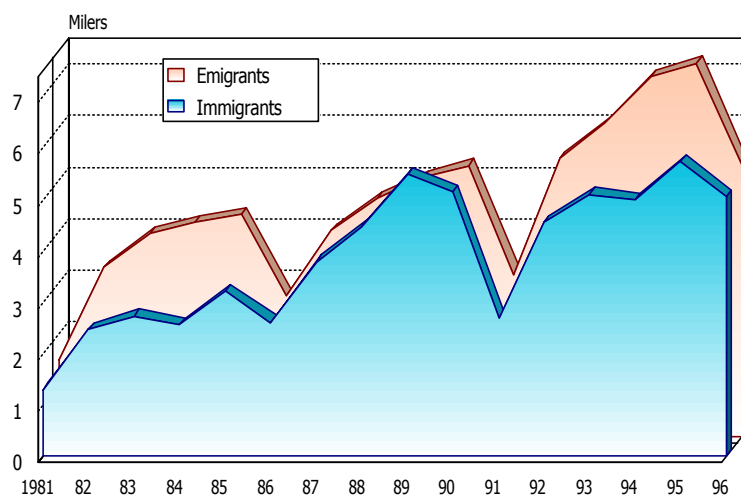
Migracions segons sexe.

Migraciones según sexo.

	Total	Dones
Emigrants		
81 - 85	34.390	50,3 %
86 - 90	43.122	50,4 %
91 - 95	57.506	50,4 %
Immigrants		
81 - 85	24.276	50,5 %
86 - 90	42.256	50,9 %
91 - 95	45.574	50,5 %

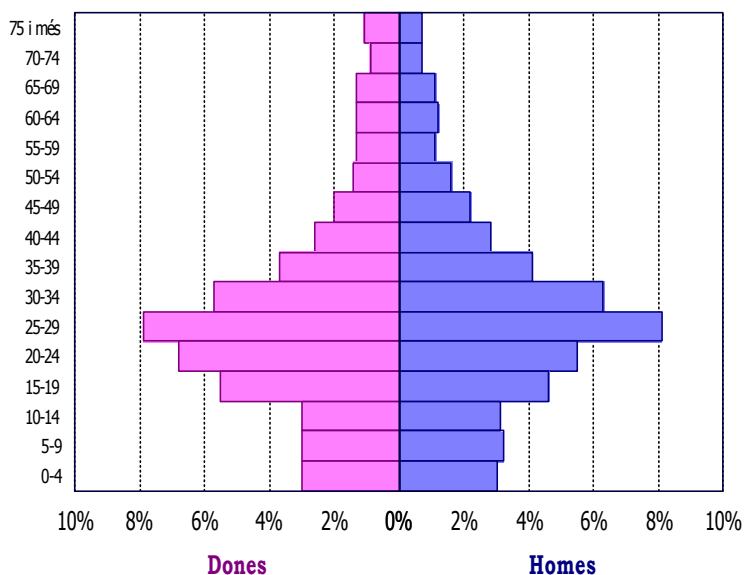
Font: Padrons Municipals d'Habitants

Moviments migratoris dones 1981 - 1996

Immigrants segons edat i sexe

1981 - 1996

És la població en edats centrals, de 20 a 39 anys, la que major mobilitat presenta. Són els anys on s'acumulen canvis significatius en la vida dels subjectes; l'eixida del domicili dels pares, el matrimoni, fills..., tots els quals solen comportar canvi d'habitatge.

Els immigrants a la ciutat mostren esta tendència; la població menor de 20 anys és la segona en percentatge, normalment són els menors que es traslladen amb els seus pares. Quasi un 76% de les dones immigrants i un 77% dels homes són menors de 40 anys.

Per cada 100 homes immigrants, tenim 103 dones, dit d'altra forma, el 51% dels immigrants són dones; trobem una feminització d'este col·lectiu per davall de la mitjana de la ciutat, 52,5%.

Immigrants segons edat i sexe. 1981-1996.
Inmigrantes según edad y sexo. 1981-1996.

	Dones	Homes
< 20	28,4 %	28,2 %
20 - 39	47,4 %	48,3 %
40 - 64	17,0 %	18,1 %
65 i més	6,5 %	5,1 %
Total	61.852	60.338

Font: Padró Municipal d'Habitants 1.996

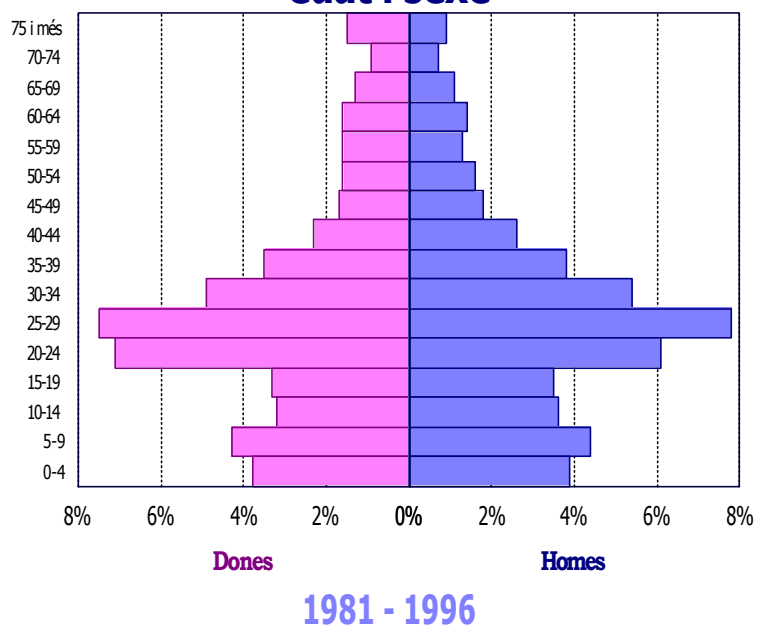
Emigrants segons edat i sexe. 1981-1996. Emigrantes según edad y sexo. 1981-1996.

	Dones	Homes
< 20	25,4 %	26,8 %
20 - 39	47,8 %	48,0 %
40 - 64	18,2 %	19,3 %
65 i més	7,3 %	5,3 %
Total	68.004	72.418

Font: Padró Municipal d'Habitants 1.996

La distribució per edats dels emigrants és molt semblant a la dels immigrant, un poc més reduïda és la participació dels menors de 20 anys i superior la dels majors de 40.

En esta distribució és diferent la participació per sexe; els homes són majoritaris, de manera que suposen el 52%, prou més que al conjunt de la població, 47,5%.

Emigrants segons edat i sexe

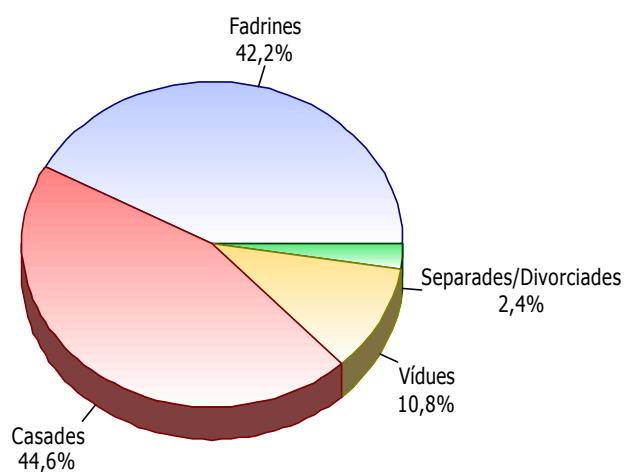
Dones segons estat civil. Mujeres según estado civil.

	Fadrines	Casades	Vídues	Separ. i Divor.
1.970	46,1 %	42,8 %	10,7 %	-
1.981	43,9 %	45,0 %	10,2 %	0,9 %
1.986	43,0 %	44,8 %	10,4 %	1,8 %
1.991	42,2 %	44,6 %	10,8 %	2,4 %

Font: Censos i Padrons de Població

La distribució de les dones segons l'estat civil no ha variat substancialment al llarg dels últims anys.

L'única evolució que es pot observar és el creixement proporcional de les casades, vídues i divorciades davant de les fadrines. Este canvi té relació fonamentalment amb el canvi en la distribució per edats de la població, amb menor presència de població infantil.

Dones segons estat civil**1991**

DEMOGRAFIA

S' han incrementat proporcionalment les fadrines entre els grups de dones més joves.

Esta evolució és més substancial en el grup de 20 a 29 anys; en vint anys han passat del 51,8% en este grup al 65,4%.

Esta situació té relació amb l'endarreriment de l'edat al matrimoni, i l'increment de les parelles no casades, així com de dones que viuen a soles.

Al moment de l'últim cens de població, als 26 anys quedaven fadrines el 51,1% de les dones, i als 29 anys el 30% d'elles; es troben percentatges per davall del 20%, només a partir dels 32 anys.

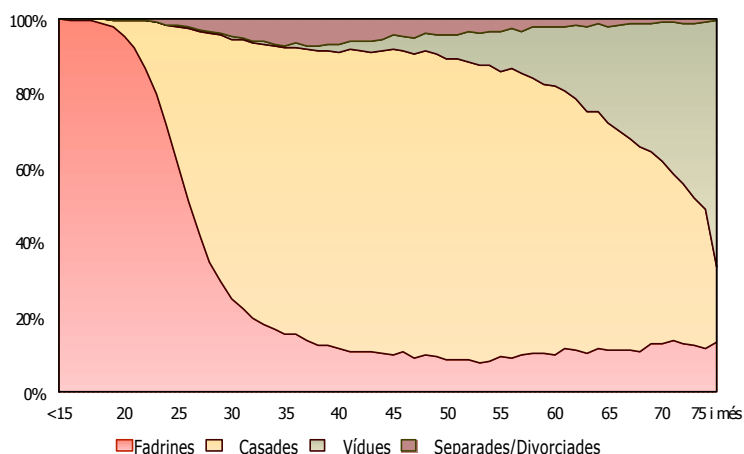
Dones fadrines per edat. Mujeres solteras por edad.

	1.970	1.991
< 20	99,6 %	99,7 %
20 - 29	51,8 %	65,4 %
30 - 39	14,0 %	17,9 %
40 i més	14,2 %	11,1 %

Font: Censos de Població. INE, IVE

Dones segons edat i estat civil

1991

Dones casades segons edat. Mujeres casadas segun edad.

	1.970	1.991
< 20	0,3 %	0,1 %
20 - 29	15,1 %	11,5 %
30 - 39	25,4 %	23,5 %
40 i més	59,2 %	64,8 %

Font: Censos de Població. INE, IVE

Matrimonis ‰. Dones entre 15 i 59 anys.**Matrimonios ‰. Mujeres entre 15 y 59 años.**

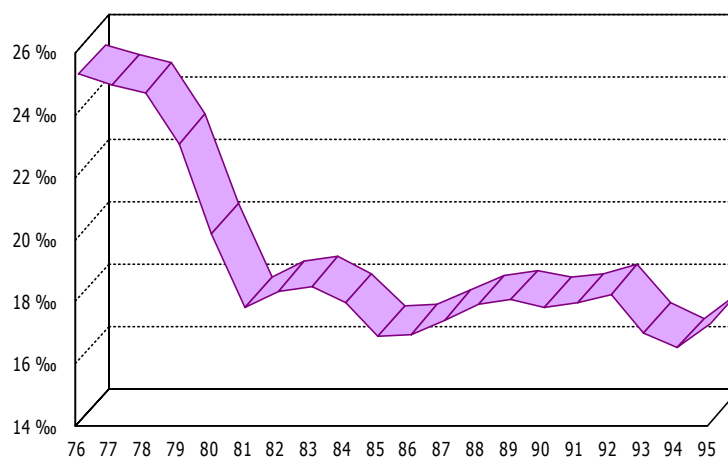
	‰	Total
1976	25,2	5.457
1981	17,7	4.068
1986	16,8	3.970
1990	17,7	4.264
1991	17,8	4.319
1992	18,1	4.394
1993	16,9	4.106
1994	16,4	4.000
1995	17,2	4.197

Font: Moviment Natural de la Població. INE.

La nupcialitat va descendir de forma important durant els últims anys de la dècada dels 70. A partir d'eixe moment s'ha mantingut amb certa estabilitat.

Al 1995 la taxa bruta de nupcialitat se situava en 5,5 per mil habitants, per damunt, tant de Madrid 5,3 ‰, com de Barcelona 4,1‰; a València la població manté una estructura segons edat un poc més jove i açò pot explicar la diferència.

Taxa de nupcialitat dones entre 15 i 59 anys

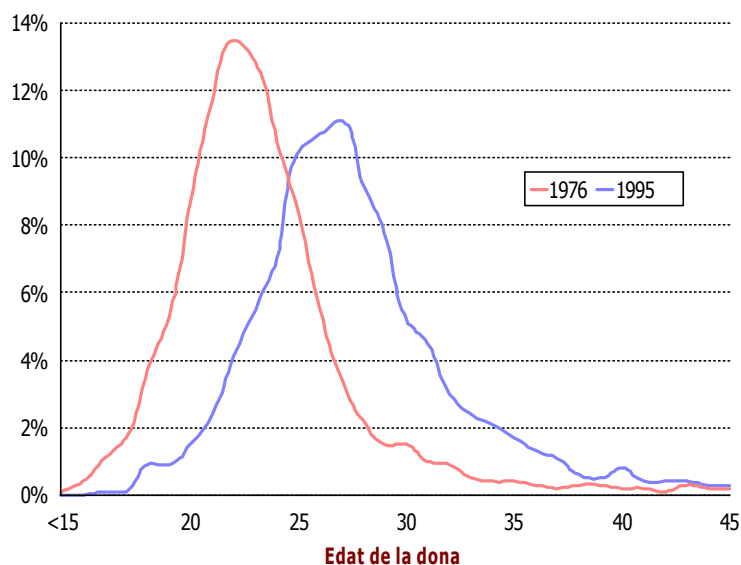

Matrimonis segons edat de la dona. Matrimonios según edad de la mujer.

	1.976	1.995
< 20	12,2 %	2,1 %
20 - 24	57,1 %	20,7 %
25 - 29	20,8 %	48,9 %
30 - 34	4,4 %	17,2 %
35 - 39	1,4 %	5,3 %
40 - 44	0,9 %	2,3 %
45 i més	3,1 %	3,5 %
Total	100,0 %	100,0 %

Font: Moviment Natural de la Població. INE.

Als últims vint anys l'endarreriment de l'edat al matrimoni ha segut prou important; al 1976 més del 69% dels matrimonis eren de dones de menys de 25 anys, al 1995, només el 22,8% de les dones que es casen tenen eixa edat; a hores d'ara el grup d'edat àmpliament majoritari és de 25 a 29 anys; i un 28,3% de les dones tenen més de 30 anys al moment del matrimoni

Matrimonis segons edat de la dona

Nombre de naixements.Número de nacimientos.

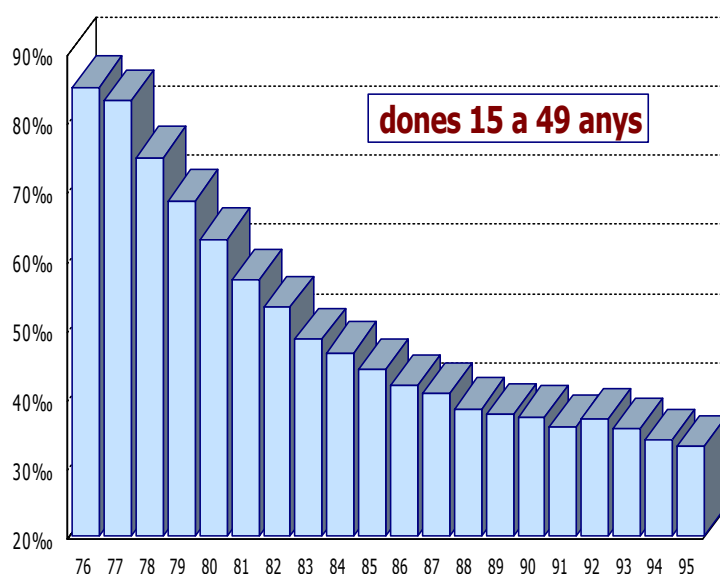
	Naixements	Taxa dones 15-49 anys
1.976	14.676	84,9 ‰
1.981	10.389	57,0 ‰
1.986	7.929	41,7 ‰
1.990	7.300	37,2 ‰
1.991	7.077	35,8 ‰
1.992	7.316	36,9 ‰
1.993	7.013	35,4 ‰
1.994	6.770	33,9 ‰
1.995	6.599	32,9 ‰

Font: Moviment Natural de la Població. INE.

La taxa de natalitat continua decreixent a la ciutat; el nombre de naixements ha descendit en més d'un 55% als últims 25 anys i la taxa general de fecunditat un 61%.

La caiguda més important de la taxa va ser fins als anys 80, però fins ara manté la mateixa tendència.

La taxa bruta de natalitat que a l'any 1976 era de 20,4 naixements per mil habitants, per a l'any 1995 és de 8,6, similar a la de Madrid, 8,5, i un poc més alta que a Barcelona, 7,5. Per al mateix any la taxa bruta a nivell estatal se situava en 9,3, que juntament amb Itàlia, 9,2, presenta les taxes més baixes del conjunt de la Unió Europea, amb una mitjana de 10,9.

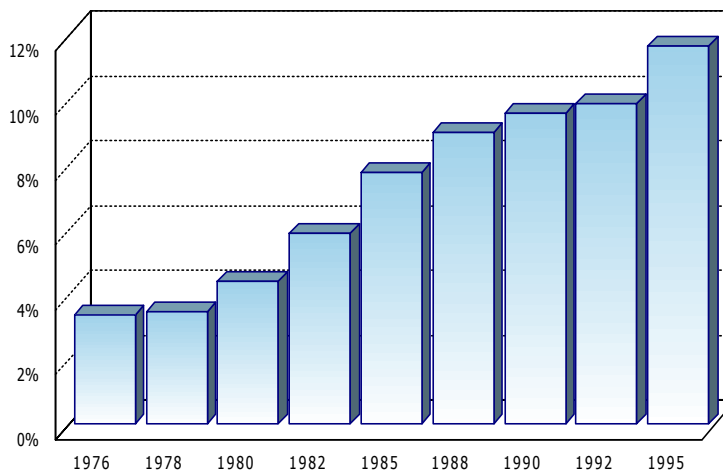
Taxa de fecunditat

DEMOGRAFIA

Els naixements de mare no casada han anat creixent gradualment al llarg dels últims 20 anys.

Al 1976 eren el 3,4% del total de naixements, al 1995 quasi un 12%, quatre vegades més. Eixe percentatge és molt semblant al del total de l'Estat, 11,1%.

És clar que eixe procés respon a la modificació produïda en dos tipus de situacions, l'increment de dones que decideixen la maternitat independentment de tindre una relació de parella, i constitueixen nuclis monoparentals, i per altra banda, l'increment de parelles de fet, i que per tant no modifiquen el seu estat civil.

Naixements de mare no casada**Naixements segons estat civil de la dona.**

Nacimientos según estado civil de la mujer.

	Casada	No casada
1.976	96,6 %	3,4 %
1.980	95,6 %	4,4 %
1.985	92,2 %	7,8 %
1.990	90,4 %	9,6 %
1.991	89,8 %	10,2 %
1.992	90,0 %	10,0 %
1.993	88,9 %	11,1 %
1.994	88,7 %	11,3 %
1.995	88,3 %	11,7 %

Font: Moviment Natural de la Població. INE.

Naixements segons edat de la dona. Nacimientos según edad de la mujer.

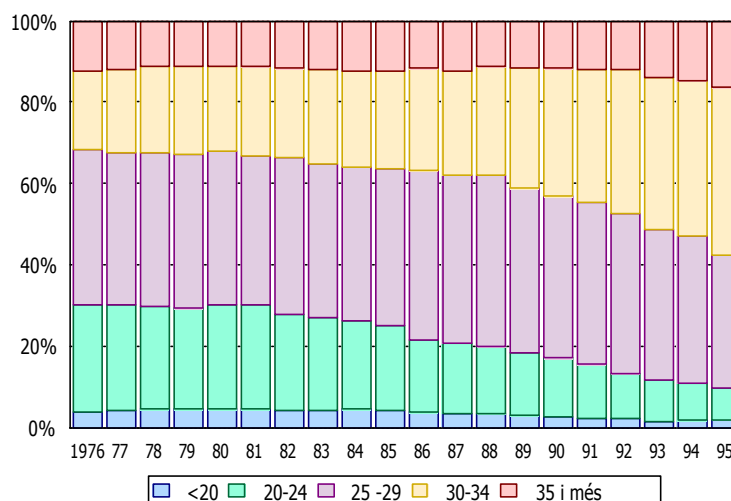
	1.976	1.980	1.985	1.990	1.995
<20	4,0 %	4,5 %	4,3 %	2,6 %	2,0 %
20 - 24	26,3 %	25,7 %	20,8 %	14,6 %	7,8 %
25 - 29	37,9 %	37,8 %	38,7 %	39,6 %	32,6 %
30 - 34	19,3 %	21,0 %	24,0 %	31,5 %	41,2 %
35 - 39	9,2 %	8,3 %	9,6 %	9,5 %	14,2 %
40 i més	3,4 %	2,7 %	2,6 %	2,2 %	2,2 %
Total	14.676	11.357	8.307	7.300	6.599

Font: Moviment Natural de la Població. INE.

Dins de la modificació en les pautes de natalitat és certament significatiu l'increment de l'edat a la qual les dones tenen els fills.

Al 1976 més del 30% dels naixements eren de mares menors de 25 anys, al 1995 només el 9,8%. El grup d'edat majoritari ha passat de 25-29 anys, a 30-34. Al 1995 més del 73% dels naixements eren de dones entre 25 i 34 anys; s'ha produït una concentració en les edats centrals, així com un desplaçament cap a les edats més majors i una reducció de la maternitat juvenil.

L'endarreriment de l'edat al moment del matrimoni amb la substancial perllongació dels anys d'escolarització, i la massiva inclusió de les dones en l'educació universitària, són part dels canvis en la vida de les dones que estan en les arrels de les transformacions de la maternitat.

Naixementes segons edat de la mare

Naixements segons l'ordre. Nacimientos según orden.

	1er.	2on.	3er.	4rt.	5 i més
1.976	39,1 %	32,9 %	16,6 %	6,7 %	4,8 %
1.980	43,2 %	33,9 %	14,2 %	5,0 %	3,7 %
1.985	46,4 %	34,7 %	12,3 %	3,8 %	2,8 %
1.990	51,4 %	35,1 %	9,3 %	2,5 %	1,7 %
1.995	51,4 %	37,5 %	7,9 %	1,7 %	1,5 %

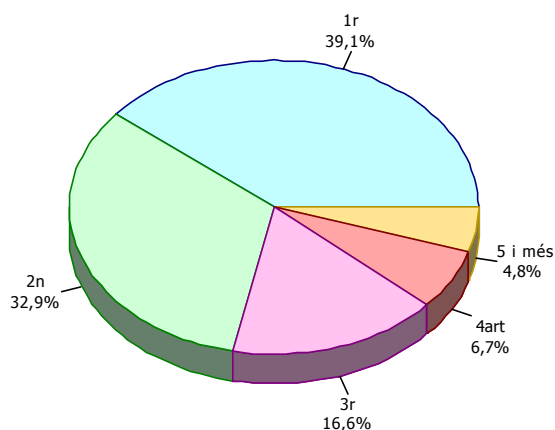
Font: Moviment Natural de la Població. INE.

La disminució del nombre de fills per dona, suposa un descens del nombre de naixements sobretot dels tercers i successius fills; al 1976 eren més del 28% dels naixements i al 1995 només l'11%.

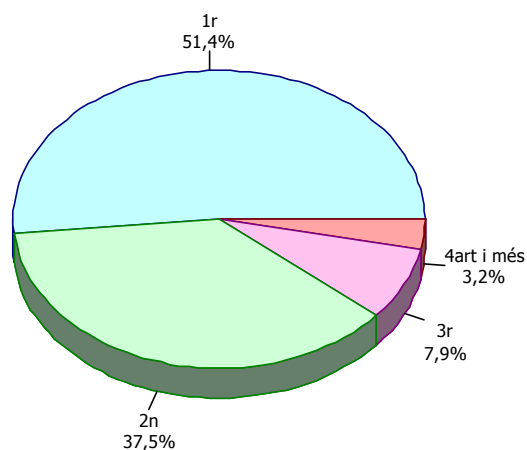
Els naixements del primer fill al llarg de tot el període han estat el grup majoritari, i al 1995 representà més del 51% del total.

Naixements segons l'ordre

1976

1995

Naixement 1^r fill i anys de casada de la mare**Nacimiento del 1er hijo por años de casada de la madre**

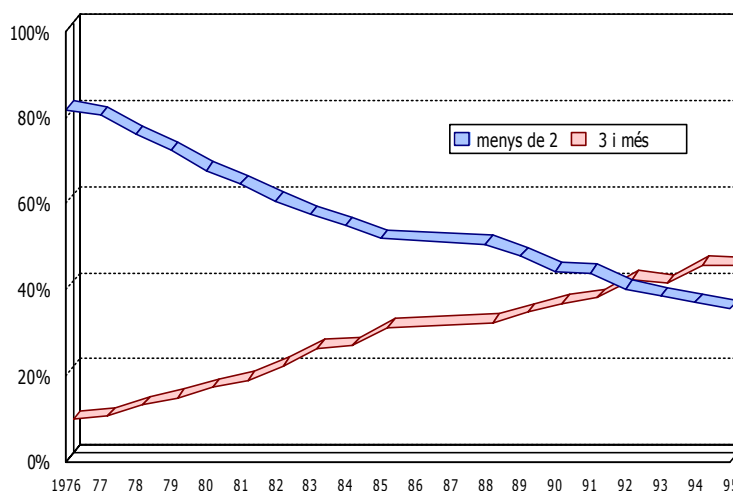
	1.976	1.980	1.990	1.995
Total	5.738	4.905	3.753	3.389
Primer matrimoni	94,4 %	91,5 %	86,9 %	84,4 %
< 1 any	49,7 %	34,7 %	20,2 %	14,0 %
1 a 2 anys	42,5 %	50,0 %	44,9 %	42,6 %
3 a 4 anys	5,2 %	10,8 %	21,9 %	27,2 %
5 a 9 anys	2,1 %	3,7 %	11,0 %	12,9 %
10 a més	0,6 %	0,9 %	1,9 %	3,4 %

Font: Moviment Natural de la Població. INE.

Els anys de matrimoni anteriors a la presa de la decisió de la maternitat ha patit un procés de perllongació.

A l'inici del període quasi el 50% dels naixements del primer fill tenien lloc dins del primer any de matrimoni; en l'actualitat només el 14%. Al 1995 el 43,5% dels naixements es produïen a partir del tercer any de matrimoni, al 1976 eren escassament el 7,9%.

L'extensió dels mètodes anticonceptius han permés decidir el moment de la maternitat, i adequar-la a la resta de la vida de la dona.

Naixements del primer fill
segons els anys de casada

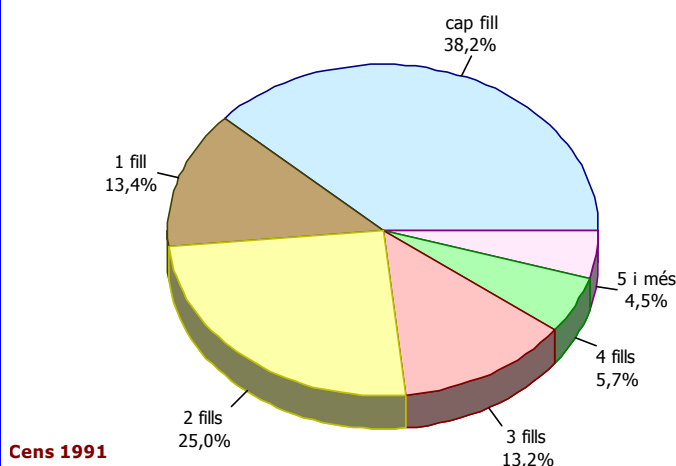
DEMOGRAFIA

Del total de dones de 15 i més anys un 38,2% no han tingut cap fill; este és el grup majoritari, seguit de les dones que han tingut dos fills, 25%.

La distribució del nombre de fills per edats és diferent. Fins als 29 anys el grup amb més pes són les dones que no han tingut cap fill; entre els 30 i 34 anys, la situació varia totalment, i són les dones amb dos fills les majoritàries fins als 49 anys, i a partir d'esta edat les dones amb tres o més fills.

Dones de 15 i més anys

segons nombre de fills

Dones segons edat i nombre de fills.

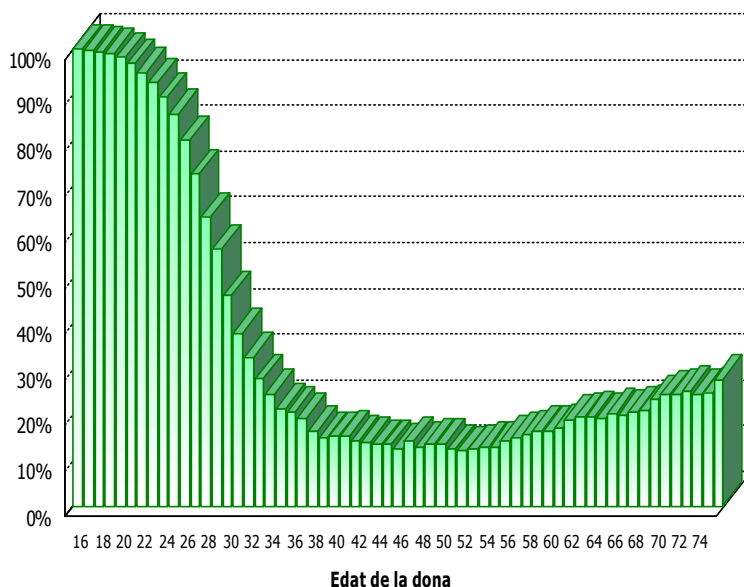
Mujeres según edad y número de hijos.

	Cap	1	2	3	4 i més
<20	99,2 %	0,6 %	0,1 %	0,0 %	0,0 %
20 - 24	91,9 %	6,4 %	1,5 %	0,2 %	0,0 %
25 - 29	64,0 %	24,2 %	10,3 %	1,2 %	0,4 %
30 - 34	29,1 %	29,8 %	33,3 %	6,2 %	1,6 %
35 - 39	17,4 %	17,9 %	45,4 %	14,8 %	4,5 %
40 - 49	13,8 %	10,1 %	39,7 %	23,4 %	13,0 %
50 - 59	14,1 %	10,3 %	32,7 %	23,1 %	19,8 %
60 - 69	19,9 %	13,2 %	29,4 %	18,7 %	18,9 %
70 i més	26,6 %	13,6 %	23,8 %	16,7 %	19,3 %
Total	124.579	43.659	81.630	42.914	33.250

Font: Cens de Població de 1.991.

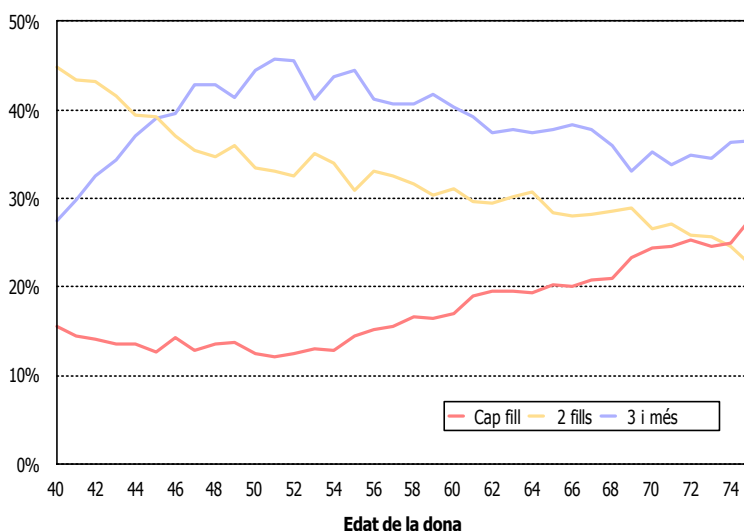
Un 80% de les dones amb 25 anys no han tingut fills; cal anar fins als 29 anys, per a que el percentatge baixe del 50%. Encara als 32 anys es troba un 28% i als 36 anys un 19,2%. La proporció més baixa de dones sense fills es troba en dones entre 50 i 52 anys; el percentatge s'incrementa per a edats més majors, per confluència de dos fenòmens, la major incidència de la fadrinesa i la major supervivència de les dones sense fills.

Dones sense fills

El conjunt de dones majors de 40 anys, que es pot considerar que bàsicament no tindran més fills, permet analitzar l'evolució de les pautes del comportament reproductiu. L'opció de dos fills, com a família definitiva ha estat creixent continuadament i passa a convertir-se en la majoritària per a les dones menors de 44 anys. Per contra, per a les dones de més de 44 anys l'opció majoritària va estar, en tots els casos, per damunt de tres fills.

Dones segons nombre de fills

Les dones que han tingut major nombre de fills són les que passaren les seues edats reproductives centrals entre la dècada dels 50 i els 70.

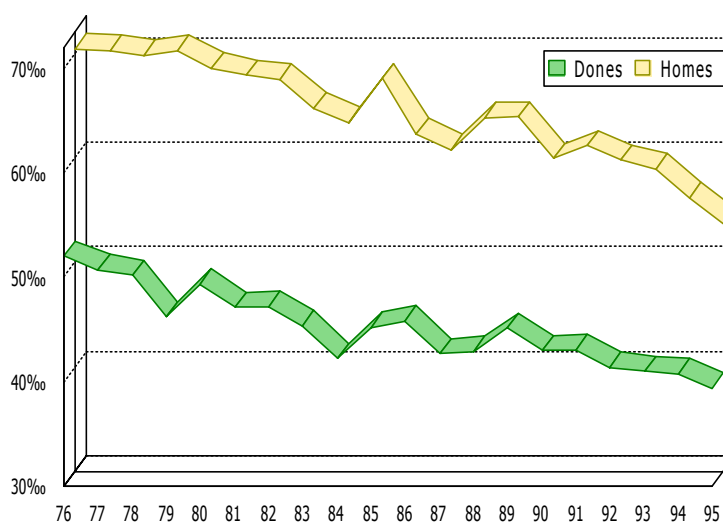
DEMOGRAFIA

La taxa de mortalitat dels homes és més alta que la de les dones per a totes les edats.

Al llarg dels últims vint anys la taxa bruta de mortalitat es manté bàsicament constant, per l'increment de població de més edat; a pesar del fet que l'estructura per edats de la població ha variat significativament i s'ha incrementat l'esperança de vida.

La dada que es mostra molt més explícita, és la taxa de mortalitat de la població major de 65 anys; esta s'ha vist reduïda substancialment tant per a les dones, com per als homes. Hem vist incrementar-se la esperança de vida de forma important entre els més majors; ahora que es manté la distància entre la mortalitat de les dones i la dels homes.

Taxa de mortalitat població de 65 i més anys

Taxa mortalitat de la població. Tasa de mortalidad de la población.

	Taxa bruta ‰		Taxa 65 i més anys	
	Dones	Homes	Dones	Homes
1.976	8,6	10,0	52,0	70,3
1.980	8,4	10,0	49,3	68,5
1.985	8,2	9,9	45,2	67,5
1.990	8,3	9,9	43,0	59,9
1.991	8,5	10,3	43,1	61,1
1.992	8,4	10,4	41,4	59,7
1.993	8,5	10,2	41,0	58,9
1.994	8,5	10,2	40,8	56,1
1.995	8,4	9,9	39,4	53,7

Font: Moviment Natural de la Població.

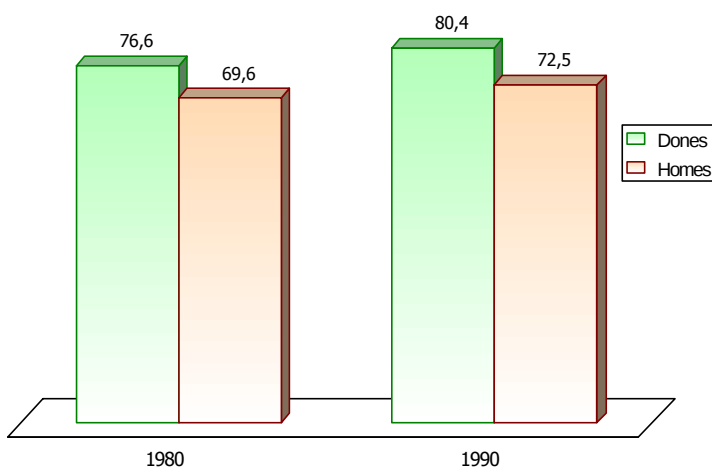
Esperança de vida. Esperanza de vida.

	1.980	1.990
Al moment de naixer		
Dones	76,6	80,4
Homes	69,6	72,5
Als 45 anys		
Dones	34,3	37,1
Homes	28,5	30,9
Als 65 anys		
Dones	17,0	19,2
Homes	13,1	14,8

Font: Oficina d'Estadística. Conselleria de Sanitat i Consum

L'esperança de vida no cessa de créixer, de 1980 a 1990 ha augmentat per a les dones 3,8 anys, i passa de 76,7 a 80,4; i 2,9 anys per als homes, i passa de 69,6 a 72,5. Les dades són molt semblants a la Comunitat Valenciana i a Espanya, esta última una poc més alta, 80,6 per a les dones i 73,4 per als homes.

La diferència entre les dones i els homes és prou ampla, en el cas de València 7,9 anys, a la C.Valenciana 6,8 i a Espanya 7,2; totes tres per damunt de la Unió Europea que, té una esperança de 79,5 per a les dones i 72,9 per als homes, tenen 6,6 anys de diferència. Estes distàncies s'expliquen per la sobremortalitat masculina en totes les edats, sobretot a edats prou joves.

Esperança de vida al moment de naixer

DEMOGRAFIA

Les malalties de l'aparell circulatori constitueixen la primera causa de mort tant per a les dones com per als homes. Els tumors malignes en són la segona causa. Si es compara la incidència per sexe, les malalties de l'aparell circulatori produeixen una major mortalitat entre les dones; la resta de malalties suposen major percentatge de morts entre els homes.

Del total de morts dones el 46,1% han estat a conseqüència de malalties de l'aparell circulatori, entre els homes només el 34,6%. Als últims deu anys s'ha reduït la incidència d'estes malalties tant per als homes, com per a les dones, encara que es manté com a primera causa de mort.

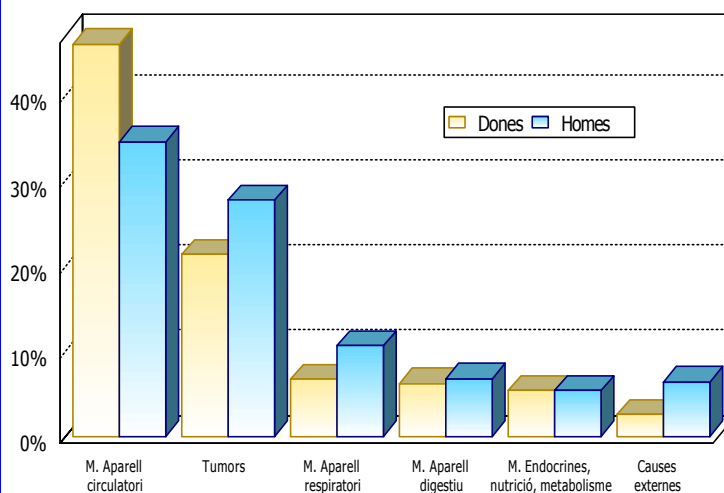
Si es comparen amb altres àmbits no es troben diferències significatives, les tres primeres causes són les mateixes al conjunt de la Unió Europea, només que "causes externes" són prou més significatives i es col·loquen com a quarta causa.

Mortalitat per causa. Taxa x100.000 h. 90-92

Mortalidad por causa. Tasa x100.000 h. 90-92

	Dones	Homes
Malalties ap. circulatori	362,6	333,4
Tumors	168,7	267,1
Malalties ap. respiratori	53,1	102,6
Malalties ap. digestiu	49,8	65,8
Malalties endocrines, nutrició, metabolisme, ...	42,1	52,0
Causas externes	20,6	61,7
Les 6 primeres causes	696,9	882,6
Totes les causes	786,8	962,3

Font: Oficina d'Estadística. Conselleria de Sanitat i Consum

Principals causes de mort

Percentatge de morts sobre el total

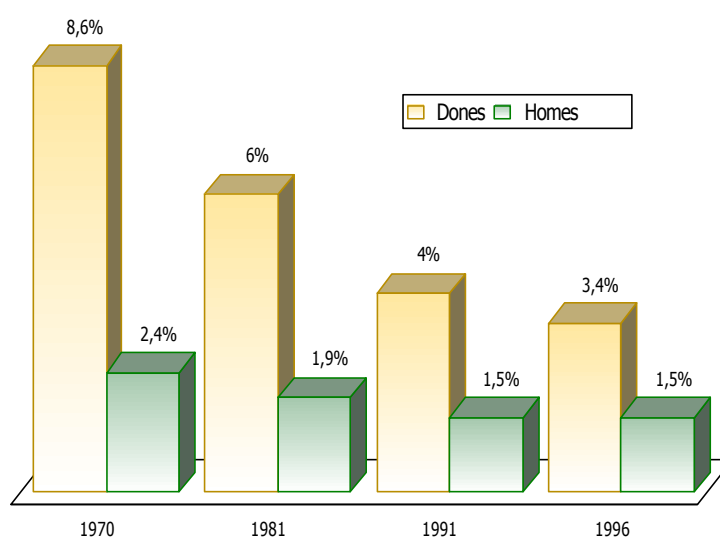
Evolució de l'analfabetisme. Evolución del analfabetismo.

	Dones	Homes
1.970	8,6 %	2,4 %
1.981	6,0 %	1,9 %
1.991	4,0 %	1,5 %
1.996	3,4 %	1,5 %

Font: Censos i Padrons de Població

El percentatge d'analfabetisme sol ser un bon indicador de desenvolupament i nivell de renda. L'analfabetisme als últims 25 anys, a la nostra ciutat, s'ha reduït considerablement, ha baixat un 60% en el cas de les dones i un 47% per als homes. La diferència per sexe encara es manté, però, s'ha arri una aproximació important. Per cada 100 homes analfabets hi havien 358 dones analfabetes al 1970 i 227 al 1996.

El nivell d'analfabetisme existent a la ciutat és molt semblant al conjunt de l'Estat, on hi havia al cens de 1991 un 4,5% de dones analfabetes i un 1,8% d'homes analfabets.

Evolució de l'analfabetisme

EDUCACIÓ

No només s'ha produït una reducció important de l'analfabetisme, sino que a la distribució per edats podem veure que la població amb un nivell d'estudis primaris o menys ha passat a ser una proporció molt reduïda del total.

Este procés ha seguit molt més ràpid per a les dones; per a les més joves el percentatge de les que tenen menor nivell de formació és encara més baix que per als homes. Les dones menors de 25 anys amb estudis primaris o menys no arriben al 7% del total.

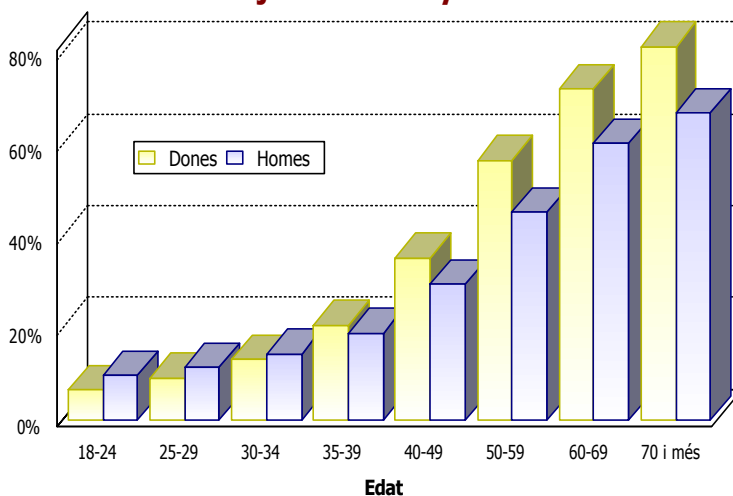
Població amb estudis primaris o menys. 1996.

Población con estudios primarios o menos. 1996.

	Dones	Homes
18-24	6,7 %	9,9 %
25-29	9,3 %	11,5 %
30-34	13,3 %	14,5 %
35-39	20,8 %	19,0 %
40-49	35,4 %	29,7 %
50-59	56,6 %	45,4 %
60-69	72,1 %	60,3 %
70 i més	81,3 %	66,9 %

Font: Padró Municipal d'Habitants 1.996

Població amb estudis primaris o menys majors de 17 anys. 1996

Població amb titulació superior. Evolució.

Población con titulación superior. Evolución.

	Dones	Homes
> 24 anys		
1.981	4,6 %	9,6 %
1.991	7,1 %	11,2 %
1.996	10,3 %	14,5 %
de 24 a 44 anys		
1.981	6,6 %	11,1 %
1.991	12,4 %	12,8 %
1.996	19,1 %	18,8 %

Font: Censos i Padrons Municipals d'Habitants

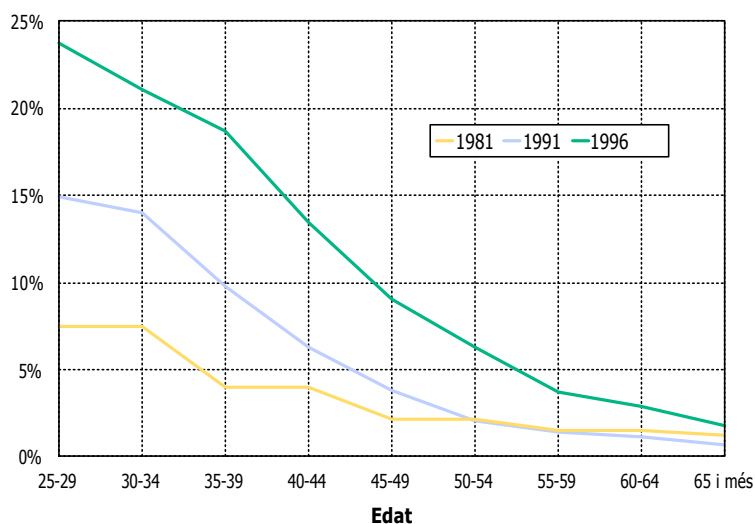
La població amb titulació superior ha crescut de manera molt ràpida durant els últims anys, tant les dones, com els homes. El creixement proporcional de les dones ha seguit molt més ràpid; sobretot si parlem del grup de dones més joves.

Si per al total de població major de 24 anys els homes amb titulació superen, en un 4,2% en proporció, les dones; entre la població de 24 a 44 anys les dones amb titulació superior han superat la proporció dels homes, i se situen els dos al voltant d'un 19%.

Són les dones menors de 30 anys les que presenten un percentatge més alt de titulades superiors, vora el 24% d'elles al 1996, mentre que els homes es mantenen en un 19%.

Les joves hui tenen una qualificació més alta que els seus companys de generació homes i han triplicat el percentatge de titulades superiors que hi havia al començament dels anys 80; el bot l'han donat les dones que han obtingut la seua titulació als darrers anys, a partir de l'any 86.

Dones amb titulació superior

EDUCACIÓ

L'increment del nivell d'estudis de la població es nota fonamentalment als grups d'edat més joves, són els menors de 40 anys els que tenen percentatges de titulats universitaris més alts.

Al grup d'edat entre 35 i 39 anys els percentatges per a dones i homes es fan similars; i per baix d'eixa edat les dones presenten un nivell de formació universitària més alt. Les dones entre 25 i 29 anys tenen un 6,8% més que els homes, de la mateixa edat, de titulades universitàries.

La millora en la igualtat d'oportunitats en l'accés a la Universitat ha permés que les dones hui aprofiten, de forma especial, les opcions del sistema educatiu; i per tant, entre la població jove el nivell de formació de les dones és significativament més alt.

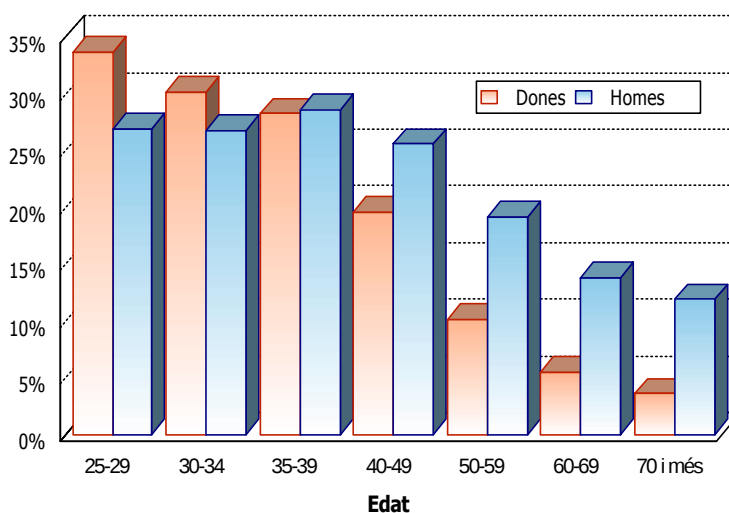
Població amb carrera mitjana o superior 1996.

Población con carrera media o superior 1996.

	Dones	Homes
25-29	33,7 %	26,9 %
30-34	30,2 %	26,8 %
35-39	28,3 %	28,6 %
40-49	19,6 %	25,6 %
50-59	10,2 %	19,2 %
60-69	5,5 %	13,8 %
70 i més	3,6 %	11,9 %
Total	16,5 %	21,7 %

Font: Padró Municipal d'Habitants 1.996

Població amb carrera mitjana o superior

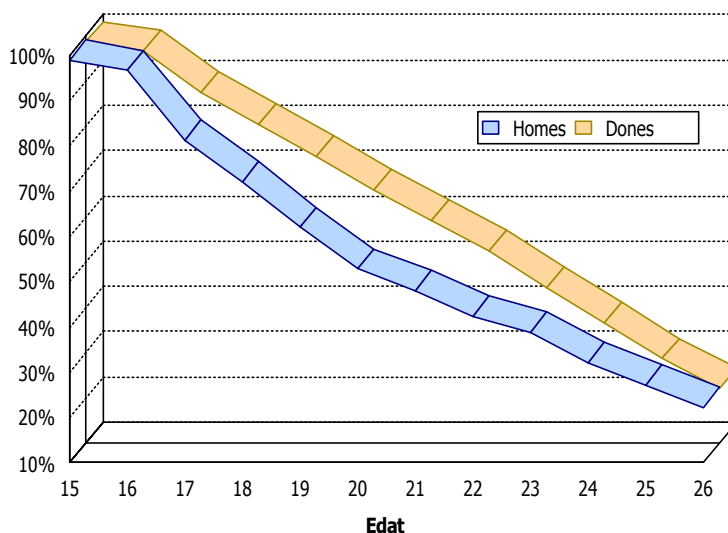

La taxa d'escolarització, és a dir, el percentatge de població estudiant respecte al total, durant el temps de l'educació obligatòria, és prou semblant per a dones i per a homes.

La permanència de les dones en el sistema educatiu és major a partir d'eixa edat. Les dones abandonen els estudis en menor proporció en començar l'edat laboral, 16 anys.

La diferència màxima es presenta al voltant dels 20 anys on la taxa femenina és un 12,9% més alta. A partir d'eixa edat la tendència és a igualar-se novament i als 26 anys trobem percentatges quasi idèntics.

Taxa d'escolarització

Taxa d'escolarització per edat i sexe.

Tasa de escolarización por edad y sexo.

	Dones	Homes
5	95,9 %	96,2 %
8	99,6 %	99,6 %
11	99,8 %	99,7 %
14	99,3 %	99,5 %
16	96,5 %	96,7 %
18	80,3 %	72,0 %
20	65,7 %	52,8 %
22	52,3 %	42,3 %
24	36,4 %	32,2 %
26	21,9 %	22,3 %

Font: Cens de Població 1.991

EDUCACIÓ

Estudiants segons nivell d'estudis que cursen. Estudiantes según nivel de estudios que cursan.

	Dones	Homes	Total
Preescolar	48,5 %	51,5 %	14.326
Primària	48,2 %	51,8 %	48.713
Secondària	50,5 %	49,5 %	93.392
E. Universitaris	47,7 %	52,3 %	9.320
Llicenciatura	52,4 %	47,6 %	27.076

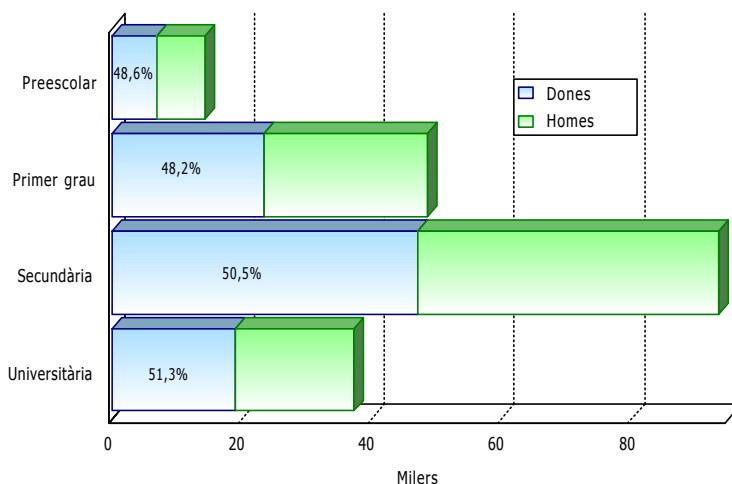
Font: Cens de Població 1.991

La participació de les dones en l'ensenyament postobligatori és prou elevada, tant a l'ensenyament secundari com a l'universitari.

Les dones són majoria amb un 51,3% en els estudis universitaris. A nivell del conjunt de l'Estat espanyol el percentatge és similar amb un 51,6%.

Eixa situació de paritat aproximada en els estudis superiors, ha segut possible en els últims anys amb un increment substancial de la matrícula universitària, on la proporció de dones ha crescut més ràpidament.

Població estudiant per sexe segons estudis que fa

Alumnes matriculats curs 97/98. Alumnos matriculados curso 97/98.

	Total	Dones
Biològiques	2.346	63,4 %
Dret	9.299	61,8 %
Econòmiques	5.829	52,9 %
Farmàcia	3.402	74,0 %
Filosofia i C.E.	3.102	76,8 %
Físiques	2.636	32,7 %
Geografia-Història	3.621	56,5 %
Matemàtiques	1.249	58,4 %
Medicina	2.529	64,1 %
Psicologia	3.903	78,2 %
Químiques	2.020	54,7 %
Prof. E.G.B.	2.247	76,5 %
Empresarials	5.291	55,6 %
Fisioteràpia	535	70,5 %
Infermeria	924	82,4 %
Treball Social	1.197	85,5 %
Relacions Laborals	4.237	68,8 %
Total	54.367	63,2 %

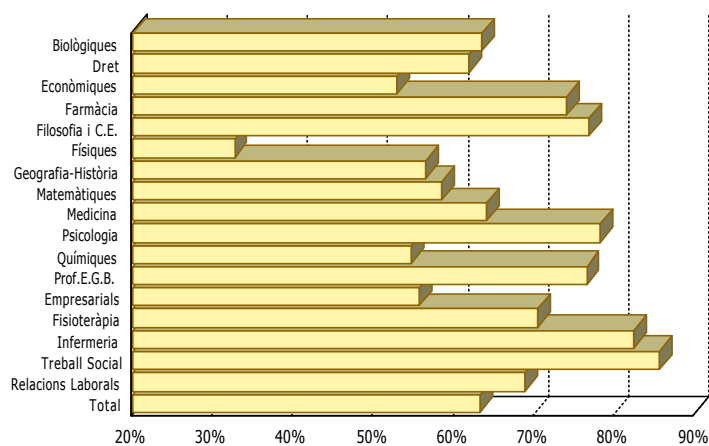
Font: Universitat de València

Del conjunt d'alumnes matriculats a la Universitat de València un 63,2% eren dones durant el curs 97/98. Esta majoria és prou més significativa a Infermeria, Treball Social, Psicologia, Professor d'EGB i Filosofia, totes cinc amb un percentatge de dones per damunt del 75%. Els estudis menys feminitzats, tenint en compte que les dones són majoria a totes les facultats, excepte a Físiques amb un 32,7%, serien Econòmiques, Matemàtiques, Químiques, Geografia-Història i Empresarials, totes per davall del 60%.

Sembla clar que les dones han elegit bàsicament les titulacions de la Universitat de València a l'hora de matricular-se en els estudis superiors.

Percentatge de dones matriculades

Universitat de València

Curs 1997/98

EDUCACIÓ

Només el 32,5% dels estudiants matriculats a la Universitat Politècnica són dones.

Per davall del 30% de dones estan els Enginyers de Camins, 21,5%; Industrials, 21,4%; Informàtics, 24,5%; Telecomunicacions, 23,5%; E.U. Informàtica, 22,5% i E.T. Industrial amb el 19,4%.

Per damunt del 50% de dones només estan Tecnologia dels Aliments, 65,7%; Enginyers Químics, 53,9% i Belles Arts 61,2%.

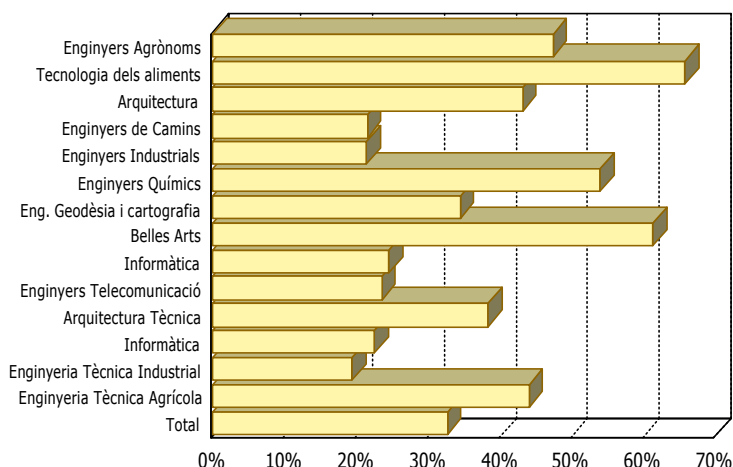
Del total d'alumnes a les universitats públiques de la ciutat, 81.940, un 53% són dones; d'altra forma, per cada 100 estudiants homes, hi ha 112 dones. La diferència per sexe la trobem en el tipus de carrera universitària que trien, a les carreres tècniques, com hem vist, la representació de les dones és molt baixa.

Alumnes matriculats curs 97/98. Alumnos matriculados curso 97/98.

	Total	Dones
Enginyers Agrònoms	1.877	47,3 %
Tecnologia dels Aliments	201	65,7 %
Arquitectura	3.079	43,1 %
Enginyers de Camins	1.603	21,5 %
Enginyers Industrials	3.632	21,4 %
Enginyers Químics	336	53,9 %
Eng. Geodèsia, Cartografia i Topografia	192	34,4 %
Belles Arts	1.872	61,2 %
Informàtica	2.185	24,5 %
Enginyers Telecomunicació	1.805	23,5 %
Arquitectura Tècnica	2.909	38,3 %
E. U. Informàtica	2.653	22,5 %
Enginyeria Tècnica Industrial	3.405	19,4 %
Enginyeria Tècnica Agrícola	1.824	44,0 %
Total	27.573	32,6 %

Font: Universitat Politècnica de València

Percentatge de dones matriculades Universitat Politècnica

Curs 1997/98

Estudis finalitzats a la U. V. curs 97/98.

Estudios finalizados en la U. V. curso 97/98.

	Total	Dones
Biològiques	314	64,6 %
Dret	1.345	64,4 %
Econòmiques	1.747	54,7 %
Farmàcia	359	73,8 %
Filologia	680	72,9 %
Filosofia i C.E.	271	76,4 %
Físiques	231	39,0 %
Geografia-Història	354	61,9 %
Matemàtiques	170	55,9 %
Medicina	362	63,5 %
Psicologia	869	80,2 %
Químiques	300	56,7 %
Prof. E.G.B.	531	76,5 %
Empresarials	1.151	57,6 %
Fisioteràpia	99	60,6 %
Infermeria	151	88,7 %
Treball Social	178	88,2 %
Relacions Laborals	650	68,9 %
Total	9.762	65,2 %

Font: Universitat de València

Estudis finalitzats a la U.P.V. curs 97/98.

Estudios finalizados en la U. P. V. curso 97/98.

	Total	Dones
Eng. Agrònoma	156	48,7 %
Arquitectura	129	27,1 %
Eng. de Camins	132	27,3 %
Eng. Industrial	528	24,8 %
Eng. Geodèsia, Cartografia i Topografia	154	33,8 %
Belles Arts	366	63,7 %
Informàtica	323	29,7 %
Eng. Telecomunicacions	213	25,4 %
Arquitectura Tècnica	343	31,8 %
E.U. Informàtica	315	26,7 %
Eng. Tècnica Industrial	375	27,2 %
Eng. Tècnica Agrícola	255	41,6 %
Total	3.289	33,9 %

Font: Universitat Politècnica de València

Del total de 13.051 estudiants que finalitzaren els seus estudis a la universitat durant el curs 96/97, 7.480 eren dones, el 57%.

Per cada 100 estudiants homes que finalitzaren els estudis, finalitzaren 134 dones. A la Universitat de València la proporció és de 100 homes per 187 dones, i a la Universitat Politècnica és de 100 homes per 51 dones.

Si ho comparem respecte a la matrícula la proporció de dones és major entre els que finalitzen, en concret a la Universitat de València un 2% més i a la Politècnica un 1,3% més; sembla ser que l'abandonament és un poc menor entre les dones i l'èxit curricular major.

Les carreres tècniques són l'assignatura pendent per a les dones; que, per altra banda, fan una inversió important en la seua formació i que, no només depén d'elles la rendabilitat personal i social que es puga traure a l'important increment en formació de la població femenina més jove.

Al 1976 la taxa d'activitat femenina era de 28,2%, 47,7% punts més baixa que la dels homes, 75,9%. Al llarg dels últims 20 anys s'ha produït un increment de la taxa femenina d'un 10%, i una disminució paral·lela de la taxa per als homes d'un 14%. La combinació d'estos dos processos ha fet menor la distància, que al 1998 era d'un 22%.

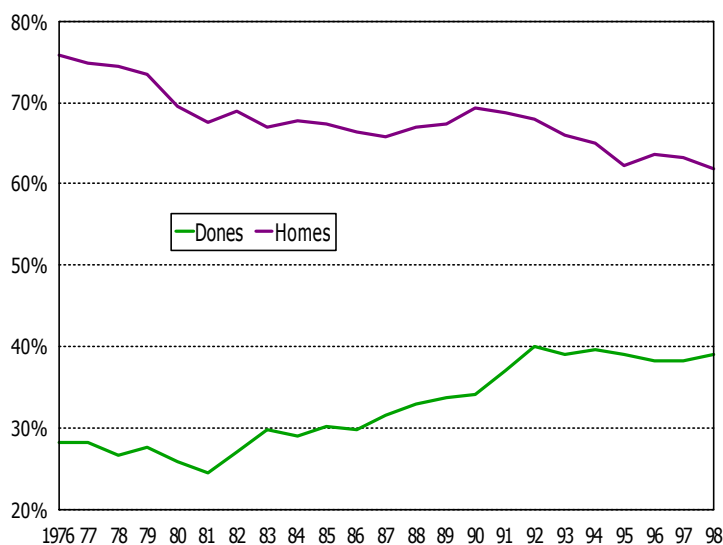
La taxa d'activitat femenina és prou més baixa que la dels homes a tots els països membres de la Unió Europea, a nivell de conjunt, al 1992, era un 44% i un 67,8% respectivament; al mateix any a l'Estat era un 33,4% i un 64,1%. A la dita data la taxa per a les dones a Espanya era la més baixa de tota la Unió Europea, prop només de Grècia i Itàlia. Encara que a la ciutat la proporció de dones actives és major que a l'Estat, està molt per davall del conjunt europeu.

Evolució de la taxa d'activitat E.P.A. Evolución de la tasa de actividad. E.P.A.

	Dones	Homes
1.976	28,2 %	75,9 %
1.980	25,8 %	69,6 %
1.985	30,2 %	67,3 %
1.990	34,1 %	69,4 %
1.991	37,1 %	68,7 %
1.992	39,9 %	67,9 %
1.993	39,1 %	66,0 %
1.994	39,6 %	65,1 %
1.995	39,1 %	62,3 %
1.996	38,4 %	63,7 %
1.997	38,2 %	63,2 %
1.998	39,0 %	61,8 %

Font: Enquesta de Població Activa

Taxa d'activitat per sexe

Taxes d'activitat segons edat. Dones.

Tasas de actividad según edad. Mujeres.

	16 - 24	25 - 54	55 i més
1.976	60,2 %	29,7 %	9,3 %
1.980	48,0 %	28,7 %	9,9 %
1.985	45,1 %	39,3 %	10,4 %
1.990	42,2 %	51,5 %	7,8 %
1.991	43,0 %	56,0 %	7,4 %
1.992	46,7 %	59,1 %	10,3 %
1.993	45,8 %	57,7 %	8,9 %
1.994	47,0 %	60,9 %	7,6 %
1.995	44,3 %	62,9 %	6,6 %
1.996	41,6 %	60,7 %	6,1 %
1.997	34,1 %	62,8 %	6,9 %
1.998	35,7 %	66,5 %	6,1 %

Font: Enquesta de Població Activa

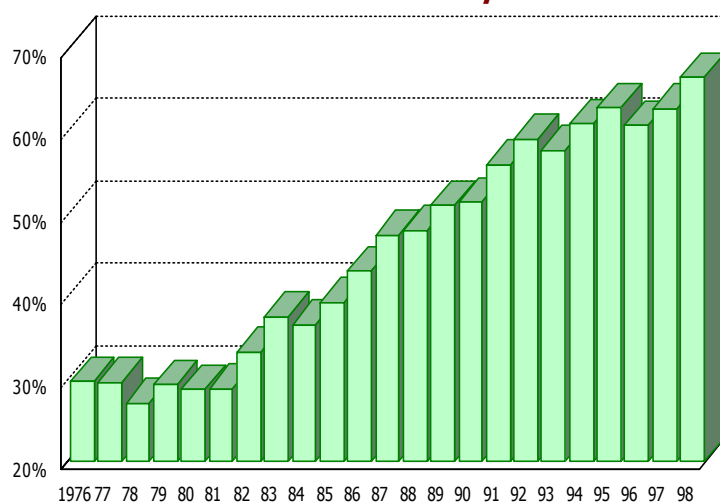
El creixement de la taxa d'activitat de les dones ha segut fonamentalment als grups d'edats centrals, de 25 a 54 anys, les quals han en excés duplicat la dita taxa durant els últims 20 anys.

En sentit contrari, per a les dones entre 16 i 24 anys ha descendit substancialment la taxa; l'increment dels anys de permanència en el sistema educatiu i la dificultat d'accés al mercat de treball per a les dones joves, han produït este efecte.

Tot i els problemes per a compaginar la vida laboral amb la vida familiar, l'activitat de les dones continua creixent per a les dones en edats centrals, la qual cosa expressa la resistència, per part d'algunes dones, a abandonar la vida laboral una vegada iniciada.

Taxa d'activitat dones

25 a 54 anys

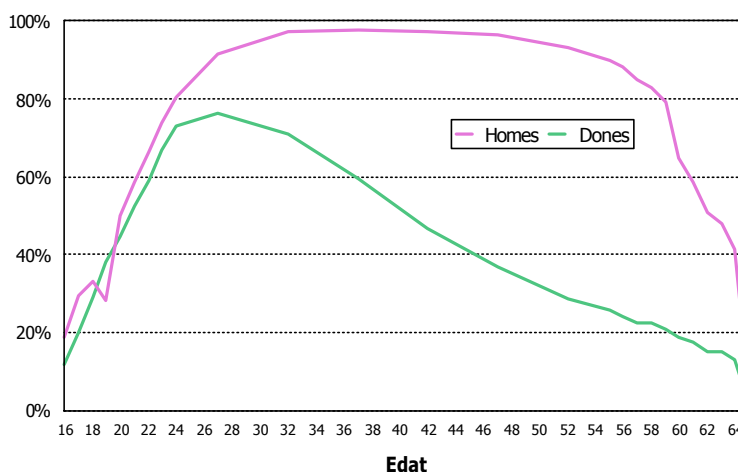
La vida laboral activa de les dones i homes no té massa semblança. La taxa màxima per a les dones se situa entre els 25 i 29 anys, 76,5%; a partir d'eixa edat es produïx una caiguda paulatina, que arriba als 50 anys amb una activitat del 30%, tres vegades menys que els homes.

Per als homes el màxim d'activitat es presenta a la meseta formada entre els 30 i els 49 anys, aproximadament amb un 97%; a partir dels 50 anys es produïx una reducció molt ràpida a causa de les jubilacions.

Per a les dones sembla ser l'estat civil una de les causes definitòries de la diferència respecte a la seua relació amb l'activitat econòmica. Les casades tenen una taxa d'activitat molt més baixa que les fadrines; tot el contrari que els homes, els casats mantenen un nivell d'activitat més alt que els fadrins.

Les dones patixen greus problemes per a poder compaginar la vida familiar amb la vida professional; per la qual cosa es produïx un abandonament del mercat de treball per a dedicar-se a l'atenció dels membres de la unitat familiar.

Taxa d'activitat segons sexe i edat

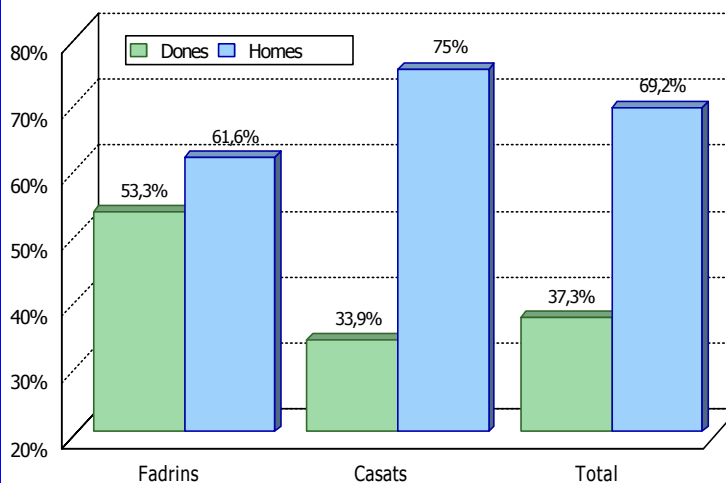
Taxa d'activitat segons edat i sexe.

Tasa de actividad según edad y sexo.

	Fadrins/es	Casats/des	Total
Dones	53,3%	33,9%	37,3%
Homes	61,6%	75,0%	69,2%

Font: Cens de Població 1.991

Taxa d'activitat segons sexe i estat civil

Taxa d'activitat segons estat civil i edat. Tasa de actividad según estado civil y edad.

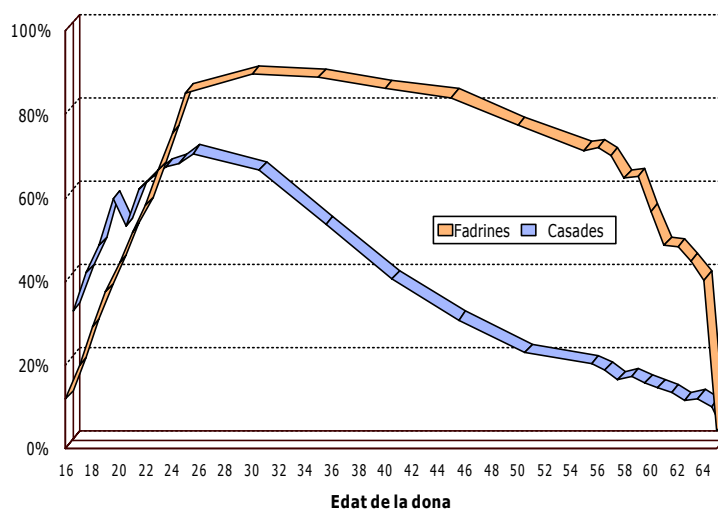
	Fadrines	Casades
16 - 24	41,8 %	63,3 %
25 - 29	85,3 %	68,7 %
30 - 34	89,7 %	64,6 %
35 - 39	88,8 %	51,5 %
40 - 44	86,3 %	38,5 %
45 - 49	84,1 %	28,8 %
50 - 54	77,3 %	21,0 %
55 i més	23,8 %	8,2 %

Font: Cens de Població 1.991

Per a tots els grups d'edat la taxa d'activitat de les fadrines és molt més alta que per a les casades, excepció feta de les dones més joves de 16 a 24 anys, on les casades superen a les fadrines; este grup d'edat correspon a les etapes de l'educació postobligatòria, les dones que continuen la seua formació retarden conseqüentment el canvi d'estat civil i la maternitat, a la vegada que no són població econòmicament activa.

Independentment de la seua edat la proporció d'actives entre les fadrines és molt més propera a la taxa masculina, i la seua vida laboral presenta una estructura prou semblant; les edats centrals constitueixen una meseta on es troben les taxes més elevades.

La falta de possibilitats per a l'atenció dels xiquets i el cost elevat dels servicis privats està en l'origen de la decisió de les mares de restar a casa per fer-se càrrec de la família i deixar la vida laboral. La incompatibilitat d'horaris laborals i escolars i el temps de les vacances, combinat amb la inexistència de solucions socialment organitzades, fan molt difícil a les dones mantindre les dos faenes alhora.

Taxa d'activitat segons estat civil

El nivell d'estudis permet explicar part de les diferències en la taxa d'activitat de les dones. La proporció de dones actives s'incrementa amb l'increment de la formació; este fenomen també afecta els homes encara que no d'una manera tan pronunciada.

La taxa d'activitat de les dones sense estudis és del 10,9%, 26,4% punts per davall de la taxa general de les dones. Per als homes sense estudis la taxa també està molt per davall de la general, a 25,7% de diferència. Podem entendre esta situació si tenim en compte que la població sense estudis és molt més nombrosa entre la gent major.

La diferència màxima en la taxa entre dones i homes la trobem entre la població amb estudis primaris; les dones amb un 25,5% d'activitat estan a un 45,8% de distància de la taxa masculina. Les diferències menys importants es donen en la població amb estudis universitaris, on la distància es redueix a un 4,2%.

Les dones amb un nivell d'estudis baix tenen molta menys presència en l'activitat econòmica, el cost afegit de treballar fora de la casa no compensa si el nivell salarial al qual té opció és baix; és molt més senzill per a les dones amb una qualificació alta compaginar l'activitat dins i fora de la llar.

Activitat laboral i nivell d'estudis.

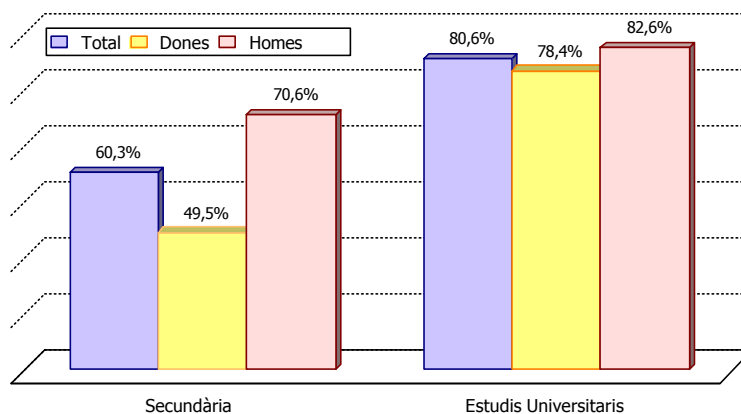
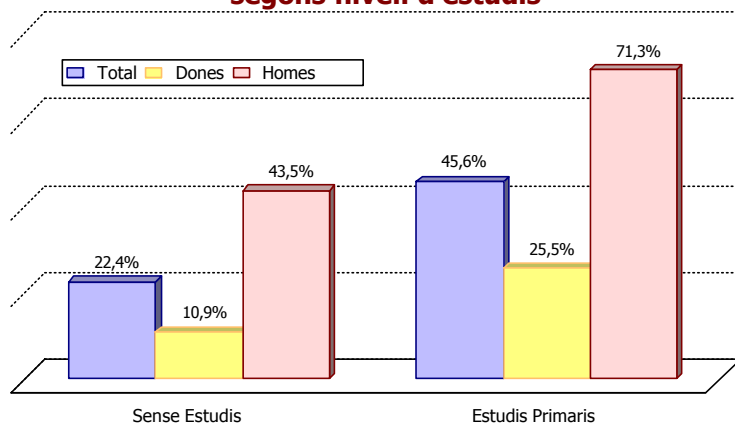
Actividad laboral y nivel de estudios.

	Analfabets/es	Universitaris/àries
Total	22,4 %	80,6 %
Dones	10,9 %	78,4 %
Homes	43,5 %	82,6 %

Font: Cens de Població 1.991

Taxa d'activitat per sexe

segons nivell d'estudis

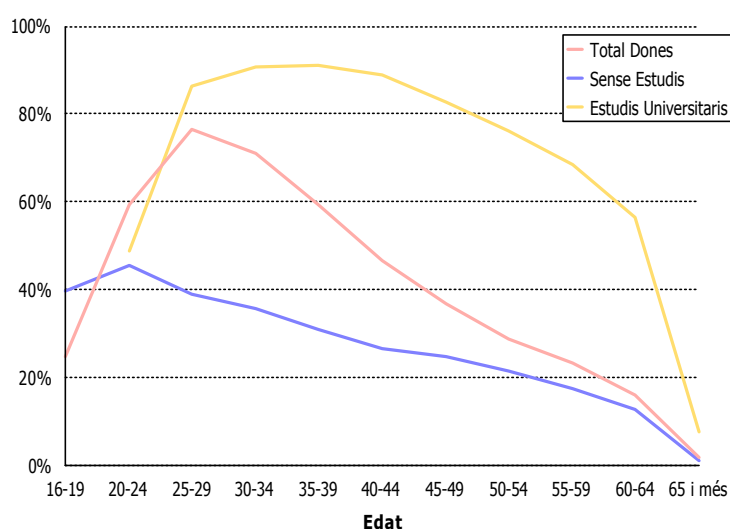
Taxa d'activitat segons nivell d'estudis i edat. Tasa de actividad según nivel de estudios y edad.

	Analfabetes	Universitaris
25 - 29	38,8 %	86,2 %
30 - 34	35,6 %	90,9 %
35 - 39	30,9 %	91,2 %
40 - 44	26,5 %	89,0 %
45 - 49	24,8 %	82,8 %
50 - 54	21,5 %	76,1 %
55 i més	5,5 %	36,6 %
Total	10,9 %	78,4 %

Font: Cens de Població 1.991

Per a tots els grups d'edat la taxa d'activitat de les dones amb un nivell d'estudis universitari és molt més elevada que per a les dones sense estudis.

Les dones amb estudis superiors tenen una vida laboral molt més semblant a la dels homes, amb diferències molt curtes. La caiguda de la taxa es produïx bàsicament per damunt dels 54 anys, de manera que es manté una proporció d'activitat per damunt del 90% al llarg de les edats centrals, la qual cosa vol dir que no sembla molt significatiu per a elles l'abandonament de la vida activa per causa del matrimoni o els fills.

Taxa d'activitat segons nivell d'estudis

Al llarg dels últims anys la població inactiva a la ciutat és aproximadament d'unes 300.000 persones, de les quals dos tercers parts són dones.

Del conjunt de la població inactiva per sexe es poden observar situacions molt diverses. Entre les dones inactives el col·lectiu majoritari són aquelles dedicades a les feines de la llar, amb un 57% del total, per contra, esta activitat no representa més que el 0,3% dels homes inactius.

Entre els homes inactius són els jubilats el grup més important amb un 60,3%; en esta situació només estan un 11,4% de les dones.

De les dones classificades com a econòmicament inactives, el 72,8% estan realitzant activitats no incloses a l'activitat econòmica, feines de la llar i estudiants, esta mateixa situació es troben vora el 34% dels homes inactius.

Des d'un altra perspectiva podem dir que de les dones inactives només un 25,8% disposen d'alguns ingressos propis (jubilats i pensionistes); mentre que entre els inactius homes són el 62,6%.

Inactius segons situació.

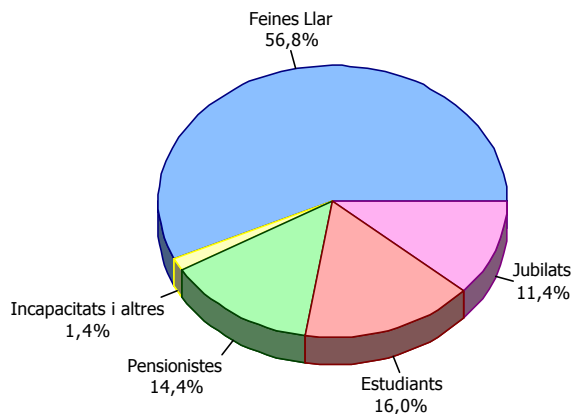
Inactivos según situación.

	Dones	Homes
Estudiants	16,0 %	33,5 %
Jubilats	11,4 %	60,3 %
Feines de la llar	56,9 %	0,3 %
Pensionistes	14,4 %	2,3 %
Incapacitats	0,8 %	2,2 %
Altres	0,6 %	1,4 %
Total	100,0 %	100,0 %

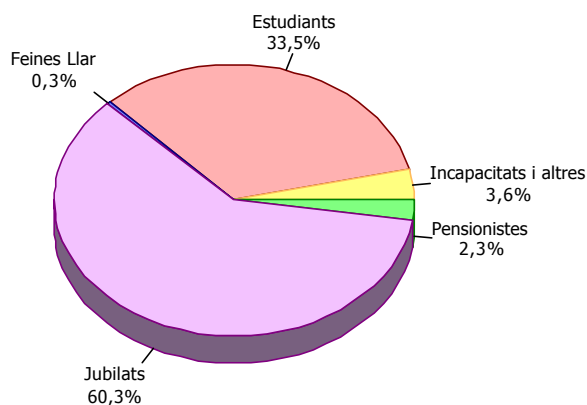
Font: Cens de Població 1.991

Inactius segons situació

Dones

Homes

Evolució de l'ocupació. E.P.A. Evolución de la ocupación. E.P.A.

	Ocupades	Dones del total d'ocupats
1.976	73.900	30 %
1.980	64.300	29 %
1.985	67.100	33 %
1.990	82.300	33 %
1.991	89.100	35 %
1.992	93.200	37 %
1.993	85.100	36 %
1.994	80.600	35 %
1.995	81.300	36 %
1.996	84.600	36 %
1.997	89.600	37 %
1.998	93.800	39 %

Font: Enquesta de Població Activa

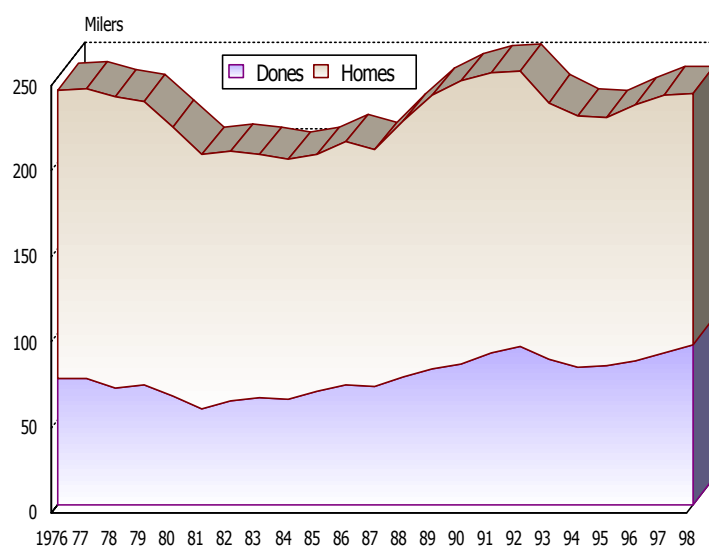
La població femenina ocupada ha crescut en els últims 20 anys prop d'un 27%; al mateix temps s'ha incrementat el seu pes respecte al total d'ocupats a la ciutat, passant del 30% a 1976 al 39% a 1998.

El total de població ocupada a la ciutat era al començament del període de 242.000 persones i a 1998 de 240.000; per tant, s'ha mantingut prou constant al llarg d'este temps; han guanyat espai relatiu les dones ocupades, però, ni molt menys, en la mateixa proporció que ha crescut la seua presència en la població activa, amb un increment de prop del 67%.

En el total de l'Estat les dones representen aproximadament el 35% del total d'ocupats i el 39% del total d'actius; de manera que s'ha produït als últims deu anys un increment de més d'un 25% en les ocupades i de més d'un 29% en les actives.

Les dones disposades a treballar han crescut més ràpidament que les dones ocupades; és un problema per a les dones trobar treball pel fet que els empleadors mantenen prejudis a l'hora de contractar dones.

Població ocupada segons sexe

Les ocupades més joves, menors de 25 anys, han disminuït substancialment per la perllongació dels anys d'escolarització mitjana que han fet endarrerir-se l'edat d'inici de la vida laboral i per la major dificultat per a trobar el primer treball a la qual s'enfronten hui les joves.

En el grup entre 25 a 54 anys s'ha produït un increment de més del 96%. Les dones ocupades d'esta edat han augmentat al llarg de tot el període, a pesar que s'hi concentren especialment les "obligacions" familiars. Les majors de 55 anys han disminuït com a resultat de les polítiques de reducció i restructuració de plantilles que han afectat sobretot les treballadores majors, les que varen perdre el treball tenen moltes dificultats de trobar-ne un de nou.

Al 1998 dels ocupats de 16 a 24 anys el 48,4% són dones; entre 25 i 54 anys són el 41,1% i entre els majors de 55 anys el 19%. La igualtat d'oportunitats en el mercat de treball permetria que més dones, de totes les que hui es troben en disposició de treballar, pogueren accedir a un lloc de treball i la creació de solucions socials a la compatibilització de la vida laboral i familiar. Tot açò suposa una distribució més equilibrada del treball domèstic i del temps de treball fora de la llar.

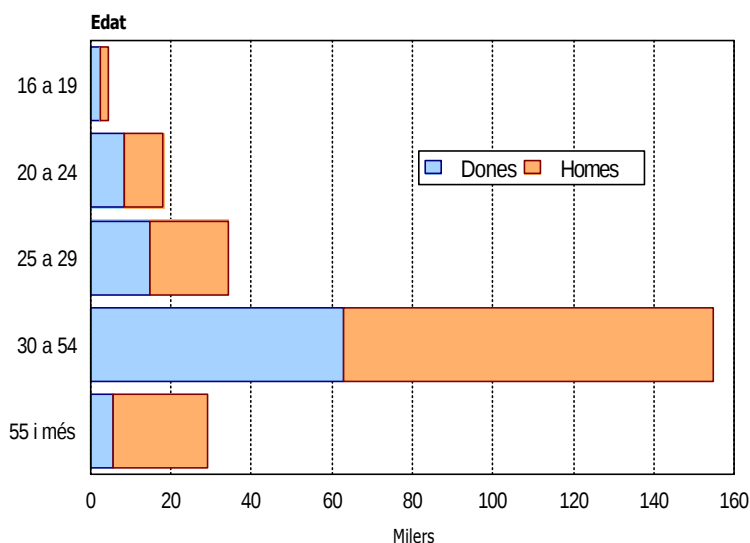
Ocupades segons edat.

Ocupadas según edad.

	16 - 24	25 - 54	55 i més
1.976	26.100	39.600	8.300
1.980	17.900	37.200	9.200
1.985	12.200	44.700	10.300
1.990	13.800	60.100	8.300
1.995	11.000	63.700	6.600
1.996	10.300	68.000	6.400
1.997	9.500	74.000	6.200
1.998	10.600	77.700	5.600

Font: Enquesta de Població Activa

Ocupats segons sexe i edat

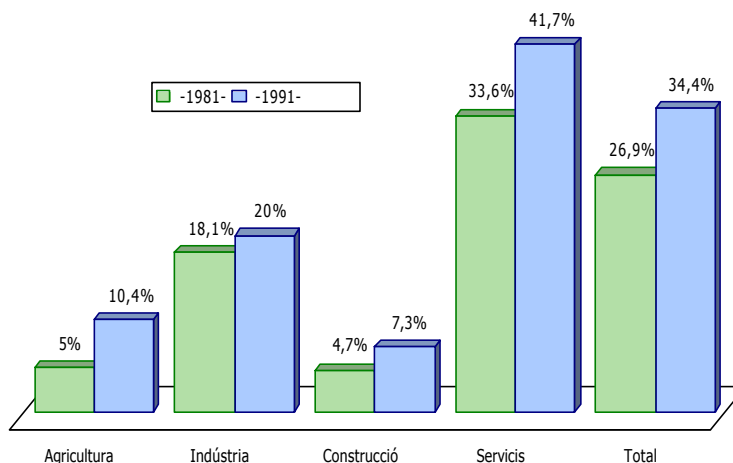
Al 1981 del total de població ocupada, 213.649 persones, només el 27% eren dones; deu anys després, al cens de 1991, el percentatge s'havia incrementat fins al 34,4%.

La participació de les dones ha crescut en tots els sectors econòmics, fonamentalment al sector serveis, on ha passat del 33,6% al 41,7%. Tot i amb això, les dones de la Unió Europea en conjunt tenen una presència major al sector serveis amb una participació de quasi el 50% al 1992.

El sector serveis és el majoritari en l'ocupació tant de les dones, com dels homes; al 1981 representava un 77% d'ocupades i un 56% d'ocupats. Deu anys després l'evolució de l'ocupació es similar per a dones i homes, amb un creixement substancial de l'ocupació als serveis i una disminució de la importància relativa de la indústria.

Població ocupada segons sector

Participació de les dones

Ocupats per sector d'activitat i sexe. 1.981.

Ocupados por sector de actividad y sexo. 1.981.

	Dones	Homes
Agricultura	0,3 %	2,2 %
Indústria	20,1 %	33,6 %
Construcció	0,9 %	6,6 %
Servis	77,1 %	56,2 %
Total	57.484	156.165

Font: Cens de Població 1.981

El creixement de l'ocupació femenina entre 1981 i 1991, amb 30.652 ocupades més, s'ha fet quasi totalment amb ocupació al sector servicis.

Les dones tenen moltes més facilitats d'accés al treball als servicis (comerç, oficines, bancs, hostaleria, servici domèstic, sanitat, educació...) on bàsicament es concentra la quasi totalitat de l'ocupació femenina amb un 85% al 1991. Al conjunt de la Unió Europea el sector servicis representava, al 1992, el 76% de l'ocupació femenina i el 52% de la masculina; a Espanya era també vora el 75% de les dones ocupades. És lògic que a la ciutat el sector terciari tinga més presència per la pròpia estructura de l'oferta d'ocupació.

La diferència bàsica amb l'estructura per sectors dels homes ocupats, és a la indústria on s'ocupen el 29% del homes i només el 14% de les dones, i la construcció on la presència femenina és escassa.

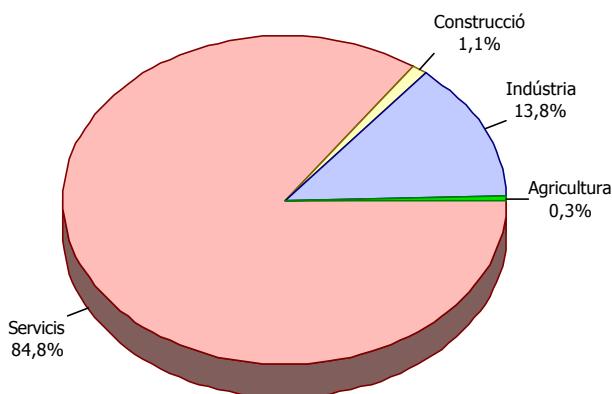
Ocupats per sector d'activitat i sexe. 1.991. Ocupados por sector de actividad y sexo. 1.991.

	Dones	Homes
Agricultura	0,3 %	1,5 %
Indústria	13,8 %	28,9 %
Construcció	1,1 %	7,4 %
Servicis	84,8 %	62,2 %
Total	88.136	168.019

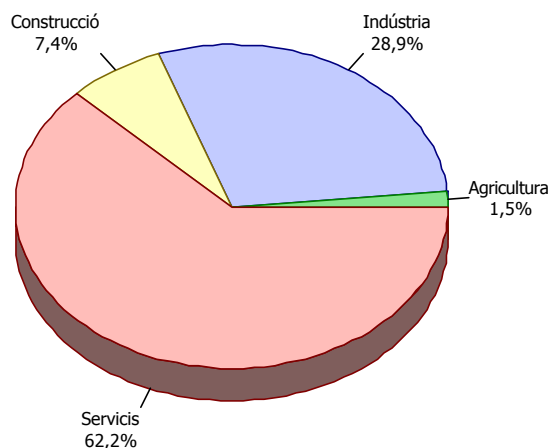
Font: Cens de Població 1.991

Ocupats segons sector econòmic

Dones

Homes

Professions més feminitzades. Profesiones más feminizadas.

Les professions més feminitzades són aquelles que estan ocupades per una proporció de dones més alta que la mitjana general de feminització, que a la ciutat de València és d'un 34%.

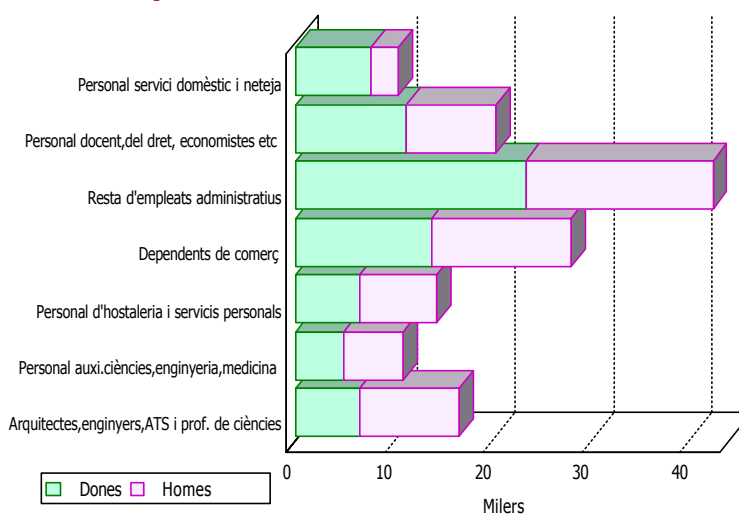
En primer lloc cal assenyalar que només tres professions ultrapassen el 50% de feminització, que són personal del servei domèstic i de neteja, que normalment és d'excessiva qualificació, i que comptant amb l'economia submergida encara augmentaria més la participació d'estes; i personal docent, dret, psicòlegs, sociòlegs, etc., pel pes de mestres i professors d'ensenyament mitjà; i per últim els empleats administratius, dins els quals hi ha una bona part de les empleades en l'administració pública.

De la resta de les professions més feminitzades destaquen els grups de dependents del comerç i personal d'hostaleria i els servicis personals, seguit de dos grups de professions que inclouen personal relacionat amb la sanitat com ara els ATS i els auxiliars de medicina.

	Dones	Ocupats
Personal de servei domèstic i de neteja	73,7 %	10.378
Pers. docent, dret, psicòlegs, sociòlegs, economistes	55,8 %	20.284
Empleats administratius	51,1 %	42.385
Dependents de comerç	49,5 %	28.002
Personal d'hostaleria i de servicis personals	45,7 %	14.331
Pers.aux: ciències, enginyers, medicina, navegació	44,9 %	10.990
Arquitectes, enginyers, ATS, metges i professionals ciència	39,0 %	16.573

Font: Cens de Població 1.991

Ocupats segons professió professions més feminitzades

Mentre que la participació dels homes en les professions més feminitzades és, com a poc, un 25%, els percentatges d'ocupades en les professions menys feminitzades són molt menors. De les mostrades, la més gran és l'11% corresponent als agents i corredors de comerç. Destaca, sobretot, el grup dels treballadors especialitzats de la construcció, i el de les forces armades i professionals de la protecció i seguretat, les dos un escàs 2%.

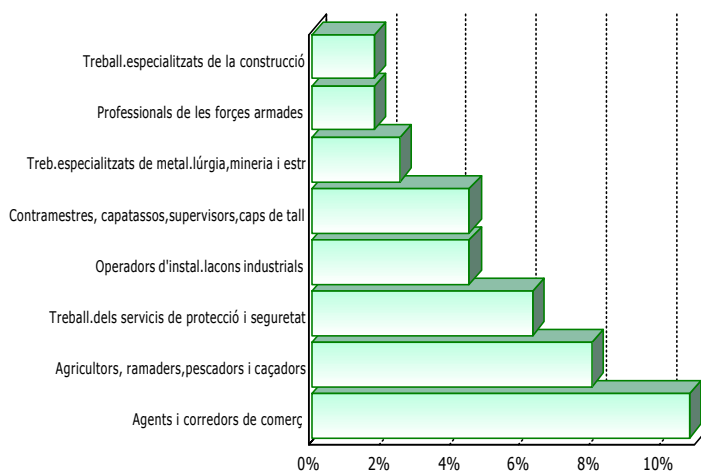
Uns altres grups, també poc feminitzats, són els especialistes de les indústries metal·lúrgiques o mineres, els supervisors, caps de taller i similars, operadors d'instal·lacions industrials, treballadors dels servicis de protecció i seguretat, agricultors, ramaders, caçadors; i per últim els agents i corredors de comerç.

Professions menys feminitzades. Profesiones menos feminizadas.

	Dones	Ocupats
Treballadors especialitzats de la construcció	1,8 %	7.945
Professionals forces armades	1,8 %	2.326
Especialistes indústria metal·lúrgica i minera	2,5 %	17.617
Contramestres, capatassos, supervisors, caps de taller	4,5 %	4.705
Operadors d'instal·lacions industrials	4,5 %	16.558
Treballadors dels servicis de protecció i seguretat	6,3 %	3.887
Agricultors, ramaders, pescadors i caçadors	8,0 %	2.317
Agents i corredors de comerç	10,8 %	13.011

Font: Cens de Població 1.991

Dones ocupades segons professió professions menys feminitzades

El grau de feminització de les professions amb major responsabilitat o qualificació mostra importants diferències segons parem atenció a cadascuna d'estes dos característiques. Així, les professions on es requereixen títols universitaris tenen percentatges de feminització que ultrapassen la mitjana general, i fins i tot estan ocupades majoritàriament per dones, com és el cas del personal docent, del dret psicòlegs, etc. Per altra banda, les professions que impliquen responsabilitats tenen proporcions que no arriben a la mitjana i que, de vegades, estan molt allunyades d'esta, com és el cas dels corredors i agents comercials, o els supervisors, capatassos, caps de taller, etc.

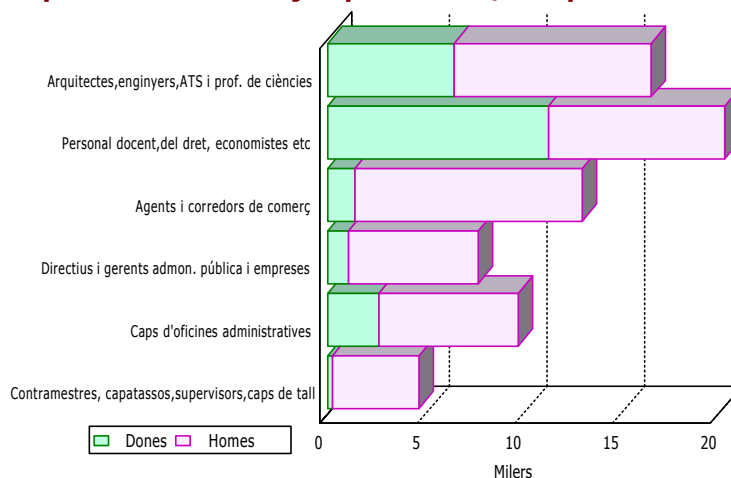
Prof. amb major qualificació/responsabilitat. Profesiones con mayor cualificación/responsabilidad.

	Dones	Ocupades
Arquitectes, enginyers, ATS, metges i professionals ciència	39,0 %	6.466
Pers. docent, dret, psicòlegs, sociòlegs, economistes	55,8 %	11.317
Agents i corredors de comerç	10,8 %	1.404
Directius i gerents de admon. pública i empreses	14,1 %	1.090
Caps d'oficines administratives	26,7 %	2.595
Contramestres, capatassos, supervisors, caps de taller	4,5 %	210
Total	34,4 %	88.136

Font: Cens de Població 1.991

Ocupats segons professió

professions amb major qualificació i/o responsabilitat

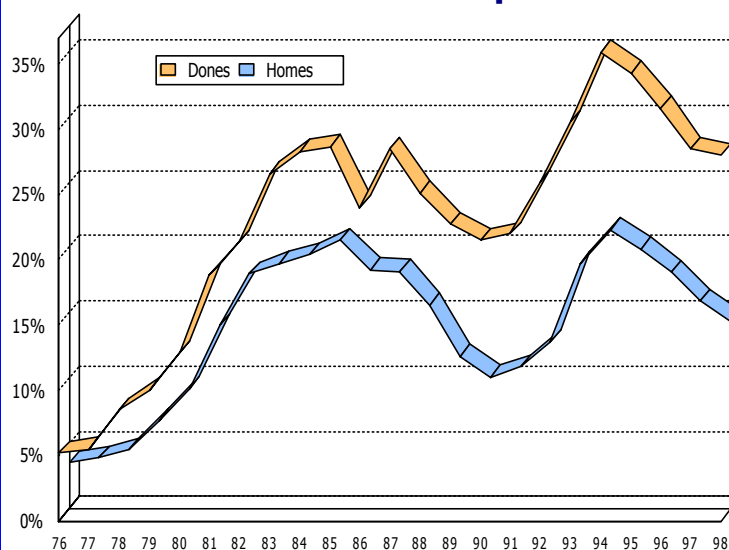

La taxa de desocupació a l'any 1998 era d'un 28% de les dones actives i un 14% del homes actius, o siga, pràcticament del doble. Esta diferència no és de cap manera especial, i es poden trobar proporcions semblants al llarg del període que va del 1976 al 1998.

Comparant amb uns altres àmbits propers, com ara la Unió Europea, es pot comprovar, que si bé sempre la desocupació és més gran per a les dones que per als homes, les diferències no són tan importants; això a banda que la situació és molt diferent segons siga el nivell de la taxa general. Així, llevat de Grècia, on les dones suporten una desocupació 2,6 vegades més alta, i Bèlgica, Itàlia i Holanda, amb una proporció de 2, la resta del països no arriben a este valor. Espanya, en particular, té una proporció d'1,8.

Les crisis econòmiques tenen pitjors conseqüències per a les dones, que perden abans que els homes el seu lloc de treball, i més dificultats per a trobar-ne un. Així ha ocorregut durant la crisi dels 70 a Europa, els efectes de la qual van tindre lloc a Espanya al començament dels 80; i també en la més recent dels 90 on les dones arribaren a taxes de desocupació del 36%. La desocupació de les dones s'incrementa més ràpidament, i disminueix més lentament que la dels homes.

Taxa de desocupació

Evolució de la taxa de desocupació. EPA

Evolución de la tasa de paro. E.P.A.

	Dones	Homes
1.976	5,2 %	3,5 %
1.980	12,9 %	9,2 %
1.985	28,7 %	20,6 %
1.990	21,5 %	10,1 %
1.991	22,0 %	10,9 %
1.992	26,0 %	12,8 %
1.993	30,6 %	18,8 %
1.994	35,9 %	21,4 %
1.995	34,3 %	19,9 %
1.996	31,6 %	18,1 %
1.997	28,5 %	15,9 %
1.998	28,0 %	14,3 %

Font: Enquesta de Població Activa

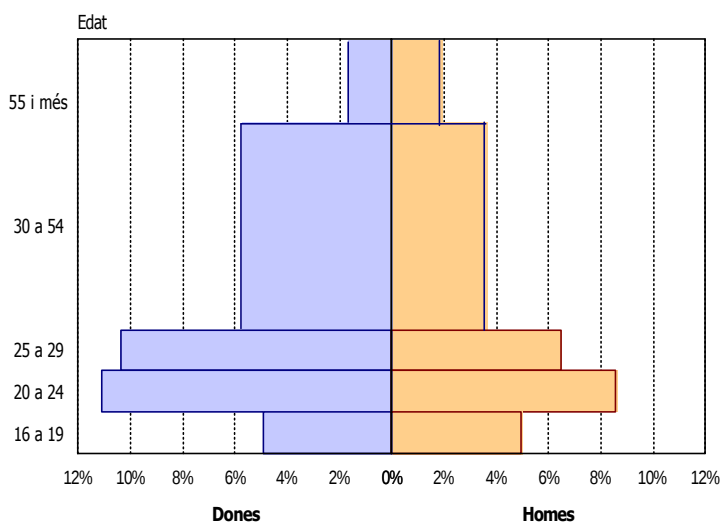
Taxa de desocupació segons edat. Dones. Tasa de paro según edad. Mujeres.

	16 - 24	25 i més
1.976	8,4 %	3,2 %
1.980	28,1 %	5,2 %
1.985	54,1 %	18,8 %
1.990	38,3 %	17,0 %
1.995	54,9 %	29,3 %
1.996	55,6 %	26,1 %
1.997	53,9 %	23,5 %
1.998	48,5 %	24,1 %

Font: Enquesta de Població Activa

Si, en general, els joves tenen especials dificultats per trobar una ocupació, estes augmenten en el cas de les dones joves. Al 1998, la taxa general de desocupació de les dones era del 28%, però per a les dones de menys de 25 anys esta proporció arribava a quasi el 50%. Al llarg de tot el període presentat, es pot observar que la taxa de desocupació de les dones joves pràcticament duplica la taxa general de les dones, i això malgrat els diferents valors que ha pres esta taxa durant els últims 25 anys.

El col·lectiu de desocupats joves representa un 30% del total de desocupats, tant per al total, com per a les dones i els homes. Esta proporció és molt semblant a la d'Espanya, així com a l'àmbit conjunt de la Unió Europea, encara que amb diferències, de vegades importants, entre els països.

Desocupats segons edat i sexe**1998**

Més de la meitat de les dones de 10 i més anys s'han dedicat en algun moment de la seua vida a les faenes de la llar com a activitat principal, i potser que no exclusiva; i més encara, la major part d'elles, un 48%, continua dedicant-s'hi, per tant, el 90% de les que s'hi dediquen en algun moment, no ho han deixat de fer. Dos conseqüències se'n dedueixen d'estes dades: primer, la pressió a què estan sotmeses les dones, que fa que la majoria haja hagut de dedicar-s'hi, en algun moment de la seua vida, principalment a les faenes de la llar; i segon, les enormes dificultats que troben estes dones, separades del mercat laboral, per a poder buscar i trobar una ocupació.

L'edat a la qual van començar, aquelles que les feines de la llar sí que han segut la seua activitat principal, està bàsicament concentrada en el període que va dels 20 als 29 anys, en el qual més o menys comencen un 30%. Així, més del 50% ja ho han fet abans del 24 anys, i més del 75% ho faran abans dels 28 anys.

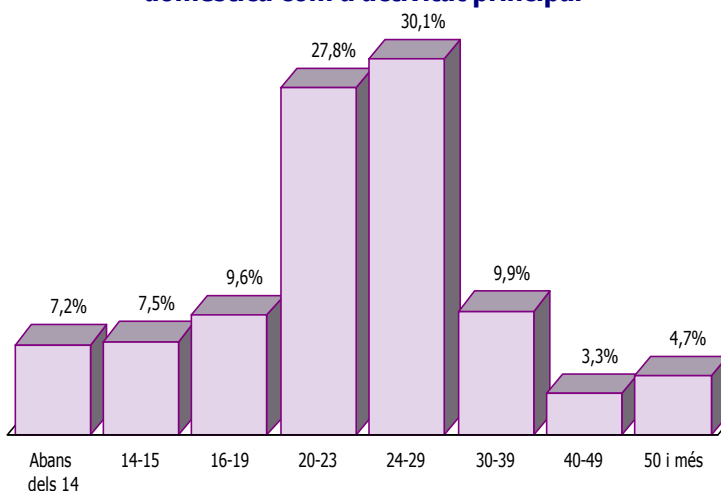
Dedicació a les faenes de la llar. Dones de més de 10 anys.

Dedicación a las tareas del hogar.
Mujeres de más de 10 años.

	16 - 24
Total	353.174
No s'hi han dedicat mai	46,9 %
Dedicadas a estes faenes com a ocupació	53,1 %
Continuen dedicant-s'hi	48,2 %
Edat en què començaren	
Abans dels 16 anys	14,7 %
Abans dels 18 anys	17,3 %
Abans dels 20 anys	24,3 %
Abans dels 24 anys	52,1 %
Abans dels 28 anys	76,4 %
Edat mitjana	24'9 anys

Font: I.N.E. Enquesta Sociodemogràfica. 1.991.

Dones segons l'edat a la qual iniciaren l'activitat domèstica com a activitat principal

Enquesta Sociodemogràfica 1991

Edat

La diferència de salaris entre sexes és important, el gènere continua marcant una distància en les remuneracions que ens allunya de la màxima "a igual treball, igual salari".

Al 1998 la relació entre el salari mitjà de les dones respecte al dels homes era a la ciutat de 68,3%; dit d'altra forma per cada 100 pesetes que guanya un home, una dona en guanya 68. Esta relació és idèntica a l'existent a la Comunitat Valenciana i molt per davall del total d'Espanya, 76,5%.

Els salaris mitjans a l'Estat són un 15% més alts, que a la ciutat, per a les dones i un 2% per als homes. La diferència salarial pot ser deguda a la major incidència a la ciutat del treball a temps parcial i també d'altres formes de contractació en precari.

La distància mitjana per sexe és producte de la segregació sexual del mercat laboral que amb la subvaloració del treball femení, situa més sovint les dones en les branques d'activitat i els llocs de treball pitjor remunerats.

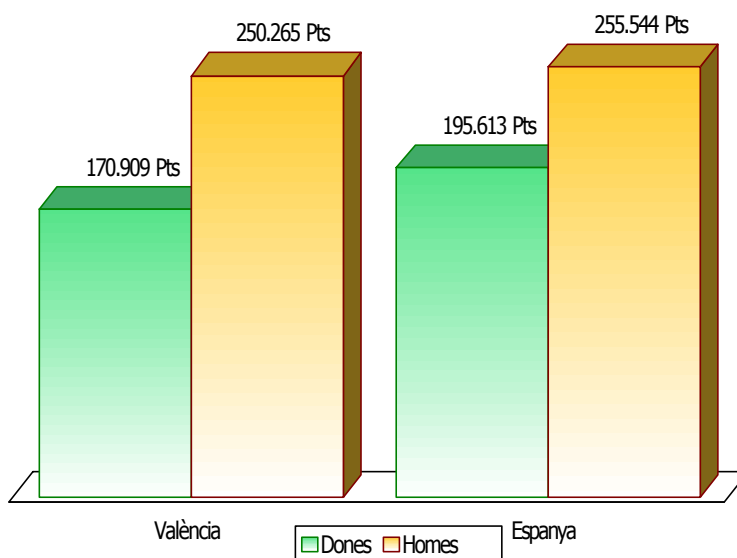
Guany mitjà per treballador i mes.

Ganancia media por trabajador y mes.

	Total	Empleats	Obrers
Dones	170.909	211.942	117.822
Homes	250.265	300.162	191.242
Ratio Dones/Homes	68,3 %	70,6 %	61,6 %

Font: Encuesta de Salarios en la Industria i els Serveis. INE

Guany mitjà per mes

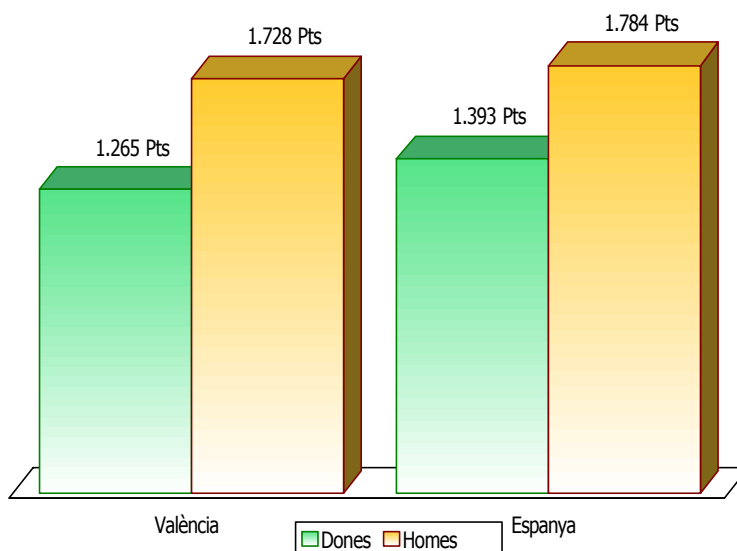

Hi ha una major proximitat en la remuneració per hora treballada, 1.265 ptes les dones i 1.728 ptes els homes, amb una ratio diferencial del 73,2; que en la remuneració total mensual. A nivell estatal la relació entre el guany per hora de les dones i el dels homes s'eleva a un 78,1 i a la Comunitat un 72,8, un poc per davall de la ciutat. La major presència de les dones als treballs a temps parcial, i per tant d'un total d'hores treballades més baix, produïx este efecte.

La major part dels treballs millor remunerats (llocs de direcció o responsabilitat i treballs especialitzats) no són ofertats a temps parcial; en moltes ocasions el criteri fonamental per a les dones és la possibilitat de compatibilitzar el temps de treball i el treball a la llar, per tant queden desplaçades dels millors treballs.

És fa difícil la carrera professional i la progressió salarial corresponent, quan hi ha un període més o menys llarg de la vida laboral on el temps dedicat al treball s'ha de reduir per fer-se càrrec de la família.

Guany mitjà per hora

Guany mitjà per treballador i hora.

Ganancia media por trabajador y hora.

	Total	Empleats	Obrers
Dones	1.265	1.428	947
Homes	1.728	2.059	1.331
Ratio Dones/Homes	73,2 %	69,4 %	71 %

Font: Enquesta de Salaris a la Indústria i els Serveis. INE

En els últims 25 anys ha tingut lloc una disminució del nombre de persones que componen una llar. Açò s'ha produït com a conseqüència d'un augment de les llars d'una o dos persones, en particular els unipersonals han passat del 7% al 20%, i els bipersonals del 19% al 25%, com a les disminucions de les formades per cinc o més persones, que passen del 29% al 12%.

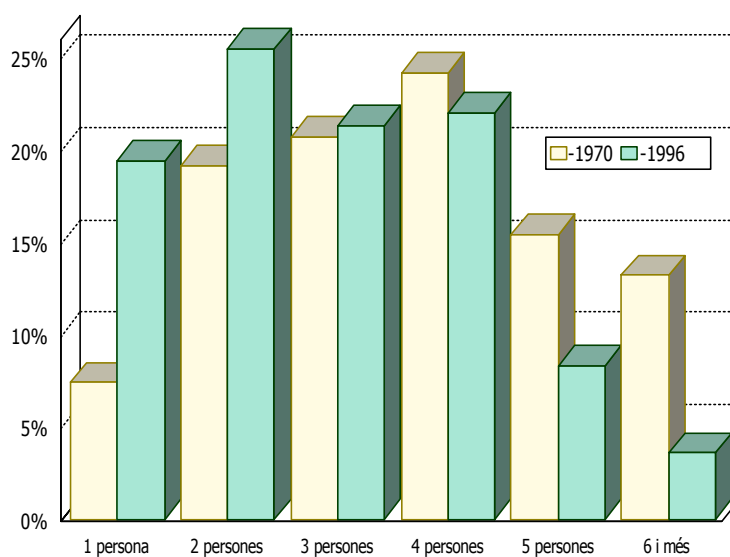
Els factors que han induït este canvi són diversos, però entre els més importants hi ha el menor nombre de fills, el major nombre de persones que a l'hora d'independitzar-se no formen parella, així com l'increment de dones de 65 i més anys que viuen a soles.

Famílies segons grandària. Familias segun tamaño.

	1.970	1.996
Total famílies	176.762	259.099
1 persona	7,4 %	19,4 %
2 persones	19,1 %	25,4 %
3 persones	20,7 %	21,3 %
4 persones	24,1 %	22,0 %
5 persones	15,4 %	8,3 %
6 o més persones	13,2 %	3,6 %

Font: Censos i Padrons d'habitants

Famílies segons grandària

La distribució de cada grup d'edat de dones segons el nombre de persones que residixen en la llar, és l'efecte de les diverses generacions que hi conviuen al mateix temps: Les dones dels col·lectius més joves estan majoritàriament a llars de 4 o més persones, les quals són, normalment, nuclis paterns; i contràriament, només en molt poca mesura viuen a soles. A les edats intermèdies les dones ja han constituït els seus propis nuclis; la distribució correspon, en este cas, a la diferent partició de les llars segons si viuen a soles, amb fills, etc. Per últim, en les edats més avançades el conjunt més gran és el de les llars de només una o dos persones, és a dir, les dones majors viuen, la major part d'elles a soles o amb una persona només.

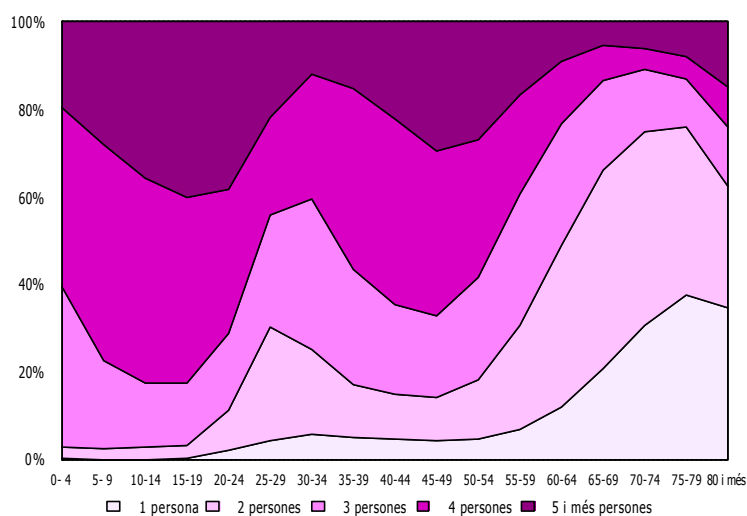
Dones per nombre de persones a l'habitatge.

Mujeres por número de personas en la vivienda.

	1 persona	2 persones	3 persones	4 persones	5 i més
<20	0,1	2,8	19,6	44,7	32,7
20 - 34	3,9	18,0	25,7	28,2	24,2
35 - 49	4,7	10,7	21,9	40,6	22,1
50 - 74	14,6	32,3	23,4	16,6	13,0
75 i més	36,0	32,8	12,1	7,4	11,7
Total	8,3	18,5	21,9	29,3	21,5

Font: Padró Municipal d'habitants 1.996

Dones segons edat i nombre de persones a l'habitatge

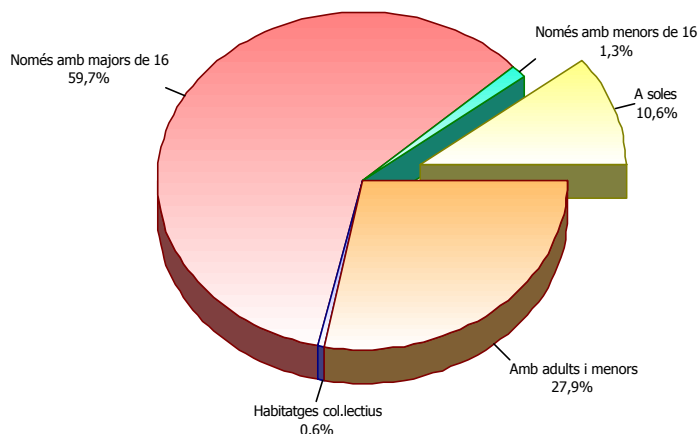

Del total de dones majors d'edat, el 90% conviuen amb altres persones, i un gens menyspreable 10% viuen a soles.

Els grups més nombrosos que formen el col·lectiu de les dones que no viuen a soles està format, en primer lloc, per les que no conviuen amb xiquets (entenent per tals, els menors de 16 anys), que són el 67%, i en segon lloc les que conviuen amb xiquets i adults alhora, que arriben al 31%.

La resta de les possibilitats, és a dir, dones que conviuen només amb xiquets i dones que residixen a establiments col·lectius són molt menys importants i representen un 1,4% i un 0,6% respectivament. En tot cas, cal remarcar la relació de dependència que necessàriament té el menor (o menors) que viu amb una dona només.

Situacions de convivència, dones de 18 i més anys

Situacions de convivència. Dones >18 anys.

Situaciones de convivencia. Mujeres >18 años.

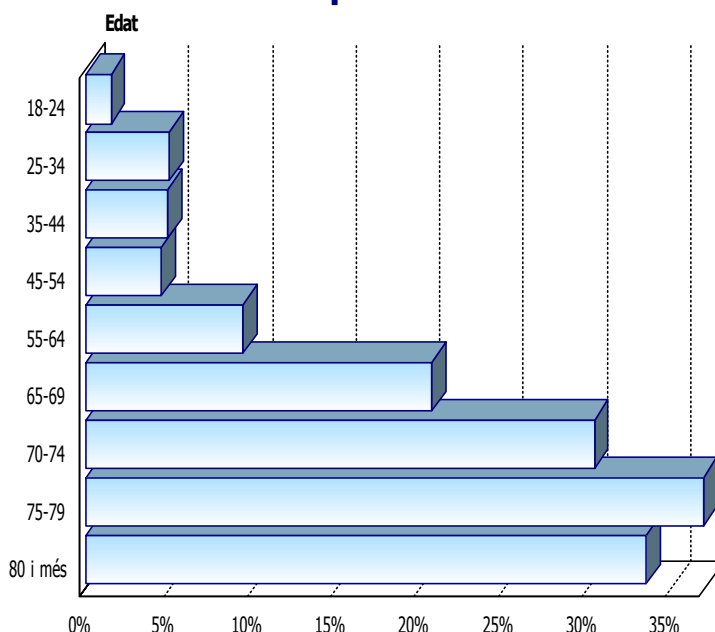
	%	Total
Dones que viuen a soles	10,6	34.236
Dones que no viuen a soles	89,4	290.208
Només amb menors (<16 anys)	1,4	4.111
Només amb majors (>=16 anys)	66,8	193.778
Amb menors i majors	31,2	90.496
Viuen en col·lectius	0,6	1.823

Font: Padró Municipal d'habitants. 1.996

La proporció general de dones majors d'edat que viuen a soles és d'un 11%, però les diferències segons edat són molt amples. La tendència fonamental és augmentar amb l'edat, i es passa de l'1,5% per a les de 18 a 24, al 34% per a les de 80 i més.

Bàsicament es poden trobar tres grups diferenciats. En primer lloc, les menors de 25 anys, la major part de les quals són dones que encara no han deixat el nucli patern, tenen el percentatge més baix, l'1,5%. En segon lloc, es troba el grup d'edat de 25 a 64 anys, que té una proporció al voltant del 5% de dones que no conviuen amb ningú, encara que en el grup de 55 a 64 anys ja s'arriba al 10%. El tercer grup, el de les de 65 i més anys que presenta proporcions sempre superiors al 20%. En este col·lectiu la causa fonamental és la viduitat, per la major esperança de vida de les dones respecte dels homes. De fet, conforme augmenta l'edat, el percentatge de dones que viuen a soles augmenta, i arriba al 37% de 75 a 79 anys. Només per al grup de 80 i més es troba una xicoteta disminució de 3 punts, possiblement com a conseqüència que part d'elles passen a residir en establiments per a majors.

Dones que viuen a soles

Dones que viuen a soles.

Mujeres que viven solas.

	%	Total
18 - 24	1,5 %	674
25 - 34	5,0 %	3.004
35 - 44	4,9 %	2.649
45 - 54	4,5 %	2.185
55 - 64	9,4 %	4.096
65 - 69	20,7 %	4.513
70 - 74	30,4 %	5.972
75 - 79	36,9 %	5.360
80 i més	33,5 %	5.783
Total	10,6 %	34.236

Font: Padró Municipal d'habitants. 1.996

Els majors de 65 anys formen un col·lectiu especialment sensible a patir accidents domèstics i a patir amb més intensitat les conseqüències de malalties que són relativament benignes per a la resta de la població. En general, formen un conjunt que necessita atencions especials, i per això és molt important conèixer les formes de convivència que tenen.

Per al cas de les dones de 65 i més anys, un 30% viuen a soles, però esta proporció, com hem vist abans, augmenta per als grups d'edats més avançades. Del 70% restant, un 29% conviu amb una persona també de 65 o més anys, i a més a més un significatiu 2% conviu amb dos o més persones totes de 65 o més anys. Finalment, només un 29% d'estes dones viuen amb alguna persona més jove que elles.

La situació per als homes és molt diferent: del total de llars on només viuen persones de 65 i més anys, solament el 6% està format per un o més homes. És clar, per tant, que les dones majors viuen amb més freqüència que els homes a soles o amb majors també de 65 anys.

Situacions de convivència. Dones >65 anys.

Situaciones de convivencia. Mujeres >65 años.

	%	Total
Dones que viuen a soles	30	21.715
Dones que viuen amb altra persona > 65 anys	29	20.903
Dones que viuen amb altres persones > 65 anys	2	1.407
Altra situació	39	29.245

Font: Padró Municipal d'habitants. 1.996

Formes de convivència dones de 65 i més anys

